

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

INTERNATIONAL
HELLENIC
UNIVERSITY

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ, ΜΑΡΚΕΤΙΝΚ ΚΑΙ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΓΙΑ
ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ
ΠΑΜΦΙΛΗ ΣΟΥΝΤΟΥ
του Δημητρίου
(ΑΜ:141/16)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΒΔΗΜΙΩΤΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2020

Ευχαριστίες

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή μου Σπύρο Αβδημιώτη, για την υποστήριξη, τις ευκαιρίες και την γνώση που μου έδωσε καθ' όλη την ακαδημαϊκή μου πορεία αλλά και την εμπιστοσύνη και την ώθηση που είχα όλα αυτά τα χρόνια.

Επίσης θα ήθελα να απευθύνω ευχαριστίες στην οικογένεια μου για την στήριξη τους σε κάθε επιλογή μου σε όλη την πορεία της ζωής μου, φροντίζοντας πάντα να μη μου λείπει τίποτα ποτέ.

Έπειτα δεν θα μπορούσα να παραλείψω την δύναμη και την κατανόηση που μου παρείχαν οι φίλοι μου αλλά και οι συνάδελφοί μου και τους ευχαριστώ βαθύτατα για την αμέριστη στήριξή τους.

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η παρουσίαση των αναγκαίων προδιαγραφών των υποδομών προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία στον τουρισμό. Να διερευνηθούν τρόποι που να διευκολύνουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία και να υπάρξει ένας λειτουργικός σχεδιασμός για την ανεμπόδιστη ένταξή τους στην ταξιδιωτική εμπειρία. Μία πολύ μεγάλη αγορά καταναλωτών του τουριστικού προϊόντος που συναντούν καθημερινά εμπόδια λόγω της έλλειψης των υποδομών πρόσβασης που επικρατούν σχεδόν σε όλο τον κόσμο.

Πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική, αρθρογραφική και δικτυακή ανασκόπηση ενώ παράλληλα έγινε συγκέντρωση ποσοτικών στοιχείων από έγκυρες και αναγνωρισμένες πηγές οι οποίες προέρχονται από το εγχώριο αλλά και το διεθνές περιβάλλον.

Αρχικά, παρουσιάζεται η έννοια της τουριστικής βιομηχανίας και η σημαντικότητα της στην οικονομία και περιγράφεται η προσβασιμότητα στον τουρισμό που αποτελεί έναν όρο ομπρέλα. Δίνεται έμφαση στην αλυσίδα προσβασιμότητας και στο πόσο σημαντική είναι η αγορά προσβάσιμου τουρισμού. Ακολουθεί ανάλυση και κατηγοριοποίηση της αναπηρίας και τα νομοθετικά πλαίσια που υφίστανται. Τέλος, παρουσιάζονται οι προδιαγραφές προσβασιμότητας στον αστικό ιστό, στα ξενοδοχεία αλλά και στις θαλάσσιες και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Λέξεις Κλειδιά: Προσβασιμότητα, Προδιαγραφές, Άτομα με αναπηρία, Τουρισμός, Υποδομές Πρόσβασης

Abstract

The purpose of this thesis is to present the required accessibility infrastructures for people with disabilities in tourism. To be investigated ways to facilitate access for people with disabilities and to be a functional design for their barrier-free inclusion into the travel experience. A great consumer market of the tourism product, facing daily obstacles due to the lack of access infrastructures prevailing almost all over the world.

A bibliographic, article and network review was held while at the same time quantitative data were collected from valid and recognized sources, derived from the domestic and international environment.

Initially, is presented the meaning of the tourism industry and its importance in the economy and is described the tourism accessibility as an umbrella term. Emphasis is placed on the accessibility chain and to how important is the accessible tourism market. It follows with an analysis and categorization of the disability and also the existing legal framework. Finally, the accessibility infrastructures in the tourism industry are presented, including the urban network, hotels but also sea and cultural activities.

Key Words: Accessibility, Standards, People with disabilities, Tourism, Accessibility Infrastructures.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 ΚΛΙΣΕΙΣ ΡΑΜΠΩΝ	31
ΠΙΝΑΚΑΣ 2 ΑΡΙΘΜΟΙ ΚΑΙ ΤΥΠΟΙ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 3 ΣΥΝΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΩΝ.....	45
ΕΙΚΟΝΑ 1 ΤΥΠΙΚΗ ΡΑΜΠΑ ΚΡΑΣΠΕΔΟΥ	27
ΕΙΚΟΝΑ 2 ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΜΕΝΕΣ ΡΑΜΠΕΣ ΚΡΑΣΠΕΔΟΥ	27
ΕΙΚΟΝΑ 3 ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΕΣ ΡΑΜΠΕΣ ΚΡΑΣΠΕΔΟΥ.....	27
ΕΙΚΟΝΑ 4 ΕΥΘΕΙΑ ΔΙΑΔΡΟΜΗ.....	30
ΕΙΚΟΝΑ 5 ΜΕ ΣΤΡΟΦΗ 90 ΜΟΙΡΩΝ	30
ΕΙΚΟΝΑ 6 ΕΝΑΛΛΑΓΗ Η ΣΤΡΟΦΗ 180 ΜΟΙΡΩΝ	31
ΕΙΚΟΝΑ 7 ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΟΣ ΧΩΡΟΣ ΣΤΟ PARKING	33
ΕΙΚΟΝΑ 8 ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΒΟΛΟ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	35
ΕΙΚΟΝΑ 9 ΓΡΑΠΤΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ	35
ΕΙΚΟΝΑ 10 ΜΟΡΦΕΣ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΚΟΥ ΑΜΑΞΙΔΙΟΥ	40
ΕΙΚΟΝΑ 11 ΧΕΙΡΟΛΑΒΕΣ ΜΠΑΝΙΟΥ I	41
ΕΙΚΟΝΑ 12 ΧΕΙΡΟΛΑΒΕΣ ΜΠΑΝΙΟΥ II	41
ΕΙΚΟΝΑ 13 ΝΤΟΥΣ ΤΥΠΟΥ ΚΑΜΠΙΝΑΣ	42
ΕΙΚΟΝΑ 14 ΝΤΟΥΣ ROLL-IN	42
ΕΙΚΟΝΑ 15 ΧΕΙΡΟΛΑΒΕΣ ΤΟΥΑΛΕΤΑΣ	43
ΕΙΚΟΝΑ 16 WANDERLUST.....	48

Πίνακας περιεχομένων	
Κεφάλαιο 1 ^ο Τουρισμός.....	9
1.1 Τουριστική βιομηχανία	9
1.2 Τουριστική ανάπτυξη.....	9
1.3 Προσβάσιμος τουρισμός	10
1.4 Αλυσίδα προσβασιμότητας	11
1.4.1 Τουριστική αλυσίδα προσβασιμότητας	12
1.5 Αγορά προσβάσιμου τουρισμού.....	12
Κεφάλαιο 2 ^ο Άτομα με ειδικές ανάγκες	14
2.1 Ορισμός	14
2.2 Κατηγορίες αναπηρίας.....	15
2.3 Άτομα με αναπηρία παγκοσμίως.....	16
2.4 Νομοθετικό πλαίσιο για τα άτομα με αναπηρία.....	16
Κεφάλαιο 3 ^ο Περιβάλλον χωρίς εμπόδια	19
3.1 Αστικός σχεδιασμός.....	19
3.1.1 Εμπόδια στην επιφάνεια του δρόμου	20
3.1.2 Προεξέχοντα εμπόδια	20
3.1.4 Οδικά έργα	20
3.1.5 Λοιποί Σχεδιασμοί.....	20
3.2 Έπιπλα δρόμου	21
3.2.1 Εγκαταστάσεις ανάπαυσης.....	21
3.2.2 Δημόσιοι τηλεφωνικοί θάλαμοι.....	22
3.1.3 Σύρματα και καλώδια	22
3.2.3 Λοιπά έπιπλα δρόμου	23
3.3 Χώροι Περιδιάβασης.....	23
3.3.1. Οδηγός όδευσης τυφλών.....	23
3.3.2 Σημάνσεις αφής	24
3.3.3 Σχάρες δαπέδου	25
3.3.4 Προστατευτικά	25
3.3.5 Διαμορφωμένοι κήποι	25
3.3.6 Λοιπή διαμόρφωση χώρων περιδιάβασης.....	26
3.4 Ράμπες κράσπεδου.....	26
3.4.1 Τύποι.....	27
3.4.2 Εφαρμογή	27
3.4.3 Μορφή	28
3.5 Διαβάσεις πεζών.....	29

3.5.1 Φωτεινή σηματοδότηση.....	29
3.5.2 Νησίδες κυκλοφορίας.....	29
3.6 Ράμπες	30
3.6.1 Διαμόρφωση.....	30
3.6.2 Κλίση	31
3.6.3 Λοιπές προδιαγραφές ραμπών	31
3.7 Χώροι στάθμευσης	32
3.7.1 Τοποθεσία.....	32
3.7.2 Αριθμός θέσεων	32
3.7.3 Διαστάσεις.....	33
3.7.4 Περιοχή αποβίβασης.....	33
3.8 Σημάνσεις.....	34
3.8.1 Σύμβολο προσβασιμότητα	34
3.8.2 Γράμματα και χρώματα	35
3.8.3. Λοιπές προδιαγραφές πινακίδων και συμβόλων.....	35
Κεφάλαιο 4 ^ο Προσβάσιμα ξενοδοχεία	37
4.1 Σύστημα κρατήσεων	37
4.2 Πρόσβαση στο ξενοδοχείο.....	38
4.3 Αριθμός προσβάσιμων δωματίων	38
4.4 Απαιτήσεις προσβάσιμων δωματίων	40
4.4.1 Κύριος χώρος δωματίου.....	40
4.4.2 Μπανιέρες και ντουζιέρες	40
4.4.3 Τουαλέτες και νιπτήρες.....	43
4.4.4 Λειτουργικότητα δωματίου	44
4.4.5 Αλλεργίες.....	44
4.5 Ανελκυστήρες.....	45
Κεφάλαιο 6 ^ο Προσβασιμότητα σε δραστηριότητες.....	46
6.1 Σύστημα SEATRAC	46
6.2 Προσβάσιμα μουσεία.....	46
6.2.1 Εκθεσιακός χώρος και εκθέματα	47

Εισαγωγή

Ο τουρισμός αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμα και θεωρείται αναγκαιότητα όλων των ανθρώπων καθώς επίσης αποτελεί ένα σημαντικό τμήμα της οικονομικής δραστηριότητας τόσο στην Ελλάδα όσο και στις περισσότερες χώρες παγκοσμίως. Αυτό διακρίνεται από την συνολική συμμετοχή του στο ΑΕΠ της Ελλάδας που βρίσκεται στο 20,8%¹ (SETE, 2019) αλλά και στο παγκόσμιο ΑΕΠ που βρίσκεται στο 10,4%² (WTTC, 2019), σύμφωνα με τις τελευταίες έρευνες που διεξήχθησαν το 2019.

Η επιτυχία του τουρισμού εξαρτάται από τις υποδομές, το ανθρώπινο δυναμικό και τις υπηρεσίες, την ασφάλεια και την άνετη μεταφορά. Ιδιαίτερες είναι οι δυσκολίες που δημιουργούν ελλείψεις προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρίες όταν πραγματοποιούν κάποιο ταξίδι, αδυνατώντας να απολαύσουν ισότιμα υπηρεσίες και παροχές στον προορισμό που έχουν επιλέξει. Ένα απαραίτητο στοιχείο για τους προορισμούς είναι να ενταχθούν οι ανάγκες των ατόμων με αναπηρία (συμπεριλαμβανομένων των βρεφών αλλά και των ηλικιωμένων) χωρίς εξαιρέσεις και αποκλεισμούς.

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται οι υποδομές πρόσβασης, για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, που αφορούν τον τουρισμό. Πραγματοποιείται δευτερογενής έρευνα και χρησιμοποιούνται πληροφορίες από στατιστικά δεδομένα, άρθρα και βιβλιογραφία που ανακτήθηκαν από έγκυρες πηγές του διαδικτύου.

« Η προσβασιμότητα αποτελεί κεντρικό στοιχείο κάθε υπεύθυνης και βιώσιμης τουριστικής πολιτικής. Είναι εξίσου μία επιτακτική ανάγκη για τα ανθρώπινα δικαιώματα και μία εξαιρετική επιχειρηματική ευκαιρία. Πάνω από όλα πρέπει να εκτιμήσουμε ότι ο προσβάσιμος τουρισμός δεν ωφελεί μόνο τα άτομα με αναπηρία ή με ειδικές ανάγκες· μας ωφελεί όλους»³

---

¹ <https://sete.gr/el/stratigiki-gia-ton-tourismo/vasika-megethi-tou-ellinikoy-tourismoy/>

² <https://www.wttc.org/about/media-centre/press-releases/press-releases/2019/travel-tourism-continues-strong-growth-above-global-gdp/>

³ Taleb Rifai, Γενικός Γραμματέας του UNWTO

Κεφάλαιο 1^ο

Τουρισμός

1.1 Τουριστική βιομηχανία

Οι τουριστικές εμπειρίες είναι το βασικό προϊόν της τουριστικής βιομηχανίας με άμεσο αντίκτυπο στην ικανοποίηση των τουριστών. Ο ορισμός του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (Π.Ο.Τ.) για τον τουρισμό δίνεται ως εξής: «Ο τουρισμός περιλαμβάνει τις δραστηριότητες ατόμων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε μέρη έξω από το συνηθισμένο περιβάλλον τους για όχι περισσότερο από ένα συνεχόμενο έτος για αναψυχή, επαγγελματικούς και άλλους σκοπούς.»⁴

Ο τουρισμός είναι μια δυναμική εξελισσόμενη και καθοδηγούμενη από την καταναλωτική δύναμη και είναι η μεγαλύτερη βιομηχανία (ή σύνολο βιομηχανιών) στον κόσμο, όταν όλα τα αλληλένδετα συστατικά του τοποθετούνται κάτω από μία ομπρέλα: Τουρισμός και ταξίδια, καταλύματα, συνέδρια και συναντήσεις, εκθέσεις και εκδηλώσεις, εστίαση, προορισμός, μεταφορά, πολιτιστικές υπηρεσίες κ.ά.. Απαιτεί τη δυνατότητα συνεχούς προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες ανάγκες και επιθυμίες των πελατών, σε συνδυασμό με την ικανοποίηση, την ασφάλεια και την απόλαυση του πελάτη θεωρείται το επίκεντρο των τουριστικών επιχειρήσεων.

«Όλα τα θεσμικά όργανα θα πρέπει να μελετήσουν την ενίσχυση των πολιτικών τους για την εξάλειψη των κάθε είδους εμποδίων, τόσο στις υποδομές των επικοινωνιών, όσο και της στέγασης και των τουριστικών υπηρεσιών. Η περίπτωση των νησιών της Ευρώπης είναι προφανής όσον αφορά το γεγονός ότι τα γεωφυσικά τους χαρακτηριστικά δυσχεραίνουν σημαντικά την κινητικότητα των πολιτών τους και την πρόσβασή τους στον τουρισμό.» (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2006)⁵.

1.2 Τουριστική ανάπτυξη

Οι τουριστικές και ταξιδιωτικές δαπάνες κατά το 2018 αυξήθηκαν κατά 3,9% σε σύγκριση με την παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη. Η βιομηχανία του τουρισμού αντιπροσωπεύει μόλις το 3,8% του κύκλου εργασιών, συνέβαλε με το ποσό των 782

---

⁴ UNWTO

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006IE1155&from=EN>

δισεκατομμυρίων ευρώ στο ΑΕΠ του 2018 για την οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (WTTC, 2019).

Ο τουρισμός θεωρείται πλέον η ταχύτερα αναπτυσσόμενη καθώς επίσης και η μεγαλύτερη βιομηχανία παγκοσμίως, το οποίο αποδεικνύεται από την συνεχή του άνοδο. Το 2019 καταγράφηκαν 1,5 δισεκατομμύρια διεθνείς αφίξεις τουριστών, 4% πάνω συγκριτικά με το προηγούμενο έτος, αύξηση που πιστεύεται πως θα συνεχίσει να μεγαλώνει και τα επόμενα χρόνια (Π.Ο.Τ, 2020)⁶.

Η Ευρώπη αντιπροσωπεύει το 50% των τουριστικών αφίξεων και είναι η περιοχή με τη μεγαλύτερη επισκεψιμότητα παγκοσμίως, όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα του τελευταίου χρόνου, 538 εκατομμύρια παγκόσμιοι τουρίστες έφτασαν στην Ευρώπη αντιπροσωπεύοντας το 50% του παγκόσμιου συνόλου (Π.Ο.Τ, 2018)⁷.

Οι προβλέψεις που είχαν γίνει για το κοντινό μέλλον του 2020 έδειχναν αύξηση 3% έως και 4% σε σύγκριση με το 2019 ενώ μέχρι το 2030, ο αριθμός αναμένεται να φθάσει τα 1,8 δισεκατομμύρια διεθνών αφίξεων τουριστών (Π.Ο.Τ, 2011).

1.3 Προσβάσιμος τουρισμός

Η προσβασιμότητα είναι ένα σημαντικό γεγονός που αλληλοεπιδρά με τις ανθρώπινες ανάγκες, από τη διαδικασία σχεδιασμού ενός ταξιδιού έως το στάδιο μεταφοράς μέχρι και την τελικό στάδιο της ολοκλήρωσής του. Η συμμετοχή σε ευκαιρίες ταξιδιού και τουρισμού θεωρείται βασικό κοινωνικό δικαίωμα όπως αναγράφεται στο άρθρο 7 του παγκοσμίου κώδικα δεοντολογίας του τουρισμού, ο οποίος το 1999 εγκρίθηκε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού.⁸ Με τον προσβάσιμο τουρισμό δίνεται σε όλους η δυνατότητα απόλαυσης και συμμετοχής στην τουριστική εμπειρία, επομένως το τουριστικό προϊόν θα πρέπει να είναι ίσο με τις ανάγκες του ταξιδιώτη.

Ο Προσβάσιμος Τουρισμός γνωστός και ως «Τουρισμός για όλους» είναι ένα σύνολο προϊόντων, μεθόδων και υπηρεσιών, οι οποίες σχεδιάζονται, προωθούνται, διανέμονται και παρέχονται ώστε να πληρούν συγκεκριμένες ανάγκες

⁶ <https://www.unwto.org/international-tourism-growth-continues-to-outpace-the-economy>

⁷ <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419470>

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006IE1155&from=EN>
02/05/2020

προσβασιμότητας και απαιτήσεις των επισκεπτών ανεξάρτητα από την ηλικία ή τις ικανότητές τους.⁹ Προσβασιμότητα στον τουρισμό σημαίνει πρόσβαση στις πληροφορίες, στην διαμονή αλλά και στη δυνατότητα συμμετοχής σε δραστηριότητες όλων των ειδών. Ο προσβάσιμος τουρισμός απευθύνεται στα άτομα με οποιασδήποτε μορφής αναπηρία, σε ηλικιωμένους αλλά και σε άλλες κατηγορίες εμποδιζόμενων ατόμων όπως παιδιά, έγκυες κ.ά.

Στην Ευρώπη οι απαιτήσεις για προσβασιμότητα σε καταλύματα, τουριστικά αξιοθέατα αλλά και γενικότερα σε ταξιδιωτικούς προορισμούς, συνεχώς και αυξάνεται. Τόσο οι ταξιδιώτες μεγάλης ηλικίας όσο και τα άτομα με ειδικές ανάγκες αλλά και οι οικογένειες, έχουν ως κύρια αναζήτηση στα ταξίδια τους τις βασικές ανάγκες προσβασιμότητας. Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προσβάσιμου Τουρισμού (ENAT- European Network for Accessible Tourism) αναφέρει πως για περισσότερο από 27% του ευρωπαϊκού πληθυσμού, η διαθεσιμότητα των προσβάσιμων χώρων και υπηρεσιών, είναι ένας ουσιαστικός παράγοντας για να επιλεγθεί ένας προορισμός.

1.4 Αλυσίδα προσβασιμότητας

Η προσβασιμότητα συχνά περιγράφεται και ως «αλυσίδα», αποτελούμενη από πολλούς συνδέσμους. Μία αλυσίδα προσβασιμότητας σε έναν χώρο, όπως για παράδειγμα η πρόσβαση σε ένα κτήριο, αποτελείται από προσβάσιμους χώρους στάθμευσης, εισόδους, ανελκυστήρες, σημάνσεις, τουαλέτες, πληροφορίες κ.ά. Η εμπειρία της προσβασιμότητας χτίζεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις και την σύνδεση των χώρων μεταξύ τους (ENAT, 2007). Παραδείγματος χάρη, ένας άνθρωπος που πηγαίνει στη δουλειά του παίρνοντας ένα μέσο μαζικής μεταφοράς και έπειτα πηγαίνει στο σούπερ μάρκετ πριν επιστρέψει στο σπίτι.¹⁰

Η προσβασιμότητα εξαρτάται από τα διαφορετικά επίπεδα διαδικασιών. Η αλυσίδα αυτή είναι δυνατή όσο ο πιο αδύναμος της σύνδεσμος. Έτσι μια οργανωμένη παραλία δεν μπορεί να είναι προσβάσιμη σε άτομα με αναπηρικό αμαξίδιο αν δεν έχει αυτόνομη διάταξη πρόσβασης στη θάλασσα, όπως και ένα μουσείο σε άτομα με προβλήματα όρασης αν δεν καλύπτεται ηχητική περιγραφή ή η παροχή ενημερωτικού υλικού σε γραφή Braille κ.ο.κ.

⁹ https://www.accessibletourism.org/resources/20180812_enat_greek_3_io3-policy-makers_kp-20180817.pdf 28/04/2020

¹⁰ https://www.accessibletourism.org/resources/enat_study-2_services_and_facilities_en.pdf 28/04/2020

1.4.1 Τουριστική αλυσίδα προσβασιμότητας

Η τουριστική βιομηχανία αποτελούμενη από ένα πολύπλοκο σύστημα δραστηριοτήτων και υπηρεσιών με ποικίλες αλληλεπιδράσεις θα μπορούσε να θεωρηθεί αλυσίδα. Το ταξίδι που πραγματοποιεί ένας τουρίστας συνδέεται με τις δραστηριότητες αυτές καθώς πριν το ταξίδι μπαίνει στην διαδικασία αναζήτησης πληροφοριών, περνώντας από μια διαδικασία απόφασης και καταλήγει στην πραγματοποίηση κράτησης. Για να φθάσει στο κατάλυμα του, επιλέγει κάποιο μέσο μεταφοράς όπως αεροπλάνο, αυτοκίνητο, τρένο ή λεωφορείο. Στον προορισμό του επισκέπτεται αξιοθέατα, απολαμβάνει ένα γεύμα, περιηγείται στην πόλη, επισκέπτεται διάφορους χώρους του ενδιαφέροντος του. Τέλος όταν επιστρέψει μεταφέρει τις εμπειρίες του σε άλλους ανθρώπους.

Ένα άτομο πρέπει να πραγματοποιήσει με τη μέγιστη δυνατή ανεξαρτησία καθώς και ικανοποίηση, το ταξίδι του, το οποία ξεκινάει από το σημείο σχεδιασμού και τελειώνει στην επιστροφή του στον χώρο διαμονής του. Για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει ο κάθε προορισμός να δημιουργήσει ένα ολοκληρωμένο πακέτο παροχής προϊόντων και υπηρεσιών ως προς τον «Τουρισμό για Όλους», με σκοπό όλα τα στοιχεία της αλυσίδας εφοδιασμού να είναι προσβάσιμα. Ο προσβάσιμος τουρισμός λαμβάνει υπόψη αυτήν την πολυπλοκότητα. Αυτό σημαίνει πως η αλυσίδα προσβασιμότητας πρέπει να ενσωματωθεί σε ολόκληρη την αλυσίδα, στις κρατήσεις, στον επισιτισμό, στις εκδρομές, τη μεταφορά, τη διαμονή κ.ά. Η έλλειψη των κατάλληλων μέτρων σε έναν σύνδεσμο μπορεί να αποτελέσει αντίκτυπο σε ολόκληρη την αλυσίδα.

1.5 Αγορά προσβάσιμου τουρισμού

Η έρευνα για την επιτροπή TRAN (2018), θέτει την προσβάσιμη τουριστική αγορά σε μεγαλύτερη από το 44% του πληθυσμού παγκοσμίως, ενώ υπολογίζεται πως η τρέχουσα αξία της αγοράς του προσβάσιμου τουρισμού ανέρχεται στα 394 δισεκατομμύρια ευρώ.

Παρά την μεγάλη τουριστική ζήτηση που υπάρχει από τα άτομα με αναπηρία, διακρίνεται πως μεγάλο ποσοστό των υποδομών δεν είναι ανεπτυγμένες και

προσβάσιμες προς το ενδιαφερόμενο κοινό τους, πιο συγκεκριμένα μόνο το 9% των τουριστικών υπηρεσιών παρέχει προσβάσιμες υποδομές.¹¹

---

¹¹[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/617465/IPOL_STU\(2018\)617465_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/617465/IPOL_STU(2018)617465_EN.pdf) 07/06/2020

Κεφάλαιο 2^ο

Άτομα με ειδικές ανάγκες

2.1 Ορισμός

Αναφορικά με την απόφαση του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (απ. 93/136/ΕΟΚ), όπως παρατίθεται στην έγκυρη Εφημερίδα Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (9/3/93) η έννοια "άτομα με ειδικές ανάγκες" περιλαμβάνει τα άτομα τα οποία είναι ευάλωτα, με κρίσιμες αδυναμίες και περιορισμένες ικανότητες, εξαιτίας οποιασδήποτε σωματικής ανεπάρκειας, σε αισθήσεις ή σε διανοητικές ή ψυχικές διαταραχές, οι οποίες αποτελούν τροχοπέδη κατά τη διεργασία ποικίλων ενεργειών ή λειτουργιών, που προσιδιάζουν στην ικανότητα ενός ανθρώπου¹².

Στον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (Π.Ο.Υ) αναφέρεται πως σύμφωνα με την Διεθνή Ταξινόμηση της Λειτουργικότητας, της Αναπηρίας και της Υγείας η αναπηρία ορίζεται ως «το αποτέλεσμα μιας σύνθετης σχέσης μεταξύ της κατάστασης της υγείας ενός ατόμου και των προσωπικών και εξωγενών παραγόντων που αντιπροσωπεύουν τις συνθήκες στις οποίες ζει το άτομο»¹³

Στο Άρθρο 1 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (UN, 2008) διακρίνεται πως στα άτομα με αναπηρία περιλαμβάνονται τα άτομα που πάσχουν από μακροχρόνιες σωματικές, ψυχικές, νοητικές ή αισθητηριακές αναπηρίες, που σε συνδυασμό με τα διάφορα εμπόδια, μπορεί να δυσχεραίνουν την πληρότητα και την αποτελεσματικότητα της συμμετοχή τους, σε ισότιμη βάση με άλλους, σε μία κοινωνία.¹⁴

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας η αναπηρία δεν είναι απλώς ένα πρόβλημα υγείας. Είναι μία περίπλοκη συνθήκη που αντανακλά την αλληλενέργεια μεταξύ των σωματικών χαρακτηριστικών του ατόμου και των κοινωνικών χαρακτηριστικών όπου ζει. Απαιτούνται παρεμβάσεις ως προς την άρση των εμποδίων που διακρίνονται στο περιβάλλον και την κοινωνία, για να γίνει η υπέρβαση στις δυσκολίες που αντιμετωπίζονται από τα άτομα με αναπηρία.

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A31993D0136>

¹³ https://books.google.gr/books?hl=en&lr=&id=SWFQDXyU-rcC&oi=fnd&pg=PR5&ots=G8QPpys1Jx&sig=L7d7U5ptYTBsaZHGy-8Jajao6Mw&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

¹⁴ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/article-1-purpose.html>

2.2 Κατηγορίες αναπηρίας

Οι αναπηρίες επηρεάζουν τον κάθε άνθρωπο διαφορετικά, ακόμα και όταν ένας άνθρωπος έχει τον ίδιο τύπο αναπηρίας με κάποιον άλλον. Κατά τον Σταθόπουλο (1999) οι αναπηρίες ταξινομούνται σε δύο κατηγορίες ως προς τον χρόνο εκδήλωσής τους, στις συγγενικές αναπηρίες, δηλαδή εκείνες που εμφανίζονται όταν γεννιέται το βρέφος και σε αναπηρίες οι οποίες θεωρούνται επίκτητες, δηλαδή εκείνες που μπορούν να προκληθούν με την πάροδο του χρόνου λόγω κληρονομικότητας, ασθένειας ή κάποιου ατυχήματος. Καθώς επίσης αναφέρει πως οι μορφές αναπηρίας είναι οι ακόλουθες: α) κώφωση ή βαρηκοΐα, β) μερική ή ολική τύφλωση, γ) αναπηρία της κίνησης, δ) παραλύσεις του εγκεφάλου, ε) νοητική υστέρηση, στ) άλλες αναπηρίες και χρόνιες παθήσεις: 1) επιληψία, 2) νόσος Χένσεν, 3) νεφρική ανεπάρκεια, 4) μεσογειακή αναιμία ή συγγενής αιμορραγική διάθεση, 5) χρόνιες παθήσεις-σωματικές βλάβες-κατάκοιτοι, 6) βαριές αναπηρίες ποσοστού 67% και άνω – ψυχικές ασθένειες.

Η Διεθνής Ταξινόμηση Λειτουργικότητας, Αναπηρίας και Υγείας (ICF) προχώρησε στην κατανόηση και τη μέτρηση της αναπηρίας δίνοντας έμφαση στους περιβαλλοντικούς παράγοντες στη δημιουργία αναπηρίας.¹⁵ Στο ICF, τα προβλήματα με τη λειτουργία του ανθρώπου κατηγοριοποιούνται σε τρεις αλληλοσυνδεόμενες περιοχές: α) Στις βλάβες που είναι οι δυσκολίες στη λειτουργία του σώματος ή αλλοιώσεις στη δομή του σώματος - για παράδειγμα, παράλυση ή τύφλωση. β) Στους περιορισμούς δραστηριότητας που είναι οι δυσκολίες στην εκτέλεση δραστηριοτήτων - για παράδειγμα, περπάτημα ή φαγητό. γ) Στους περιορισμούς συμμετοχής που είναι προβλήματα συμμετοχής σε οποιονδήποτε τομέα της ζωής - για παράδειγμα, αντιμετωπίζοντας διακρίσεις στην απασχόληση ή στη μεταφορά. Η αναπηρία αναφέρεται σε δυσκολίες που συναντώνται σε οποιονδήποτε ή και στους τρεις τομείς λειτουργίας.

---

¹⁵ https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/chapter1.pdf

2.3 Άτομα με αναπηρία παγκοσμίως

Όπως αναφέρει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας¹⁶, περίπου το 15% του παγκόσμιου πληθυσμού ζει με κάποια μορφή αναπηρίας, εκ των οποίων το 2-4% αντιμετωπίζει σημαντικές δυσκολίες στην καθημερινή λειτουργία.

Δεδομένης της Παγκόσμιας Έρευνας για την Υγεία, περίπου 785 εκατομμύρια άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω (15% του παγκόσμιου πληθυσμού) ζουν με αναπηρία, εκ των οποίων τα 110 εκατομμύρια άτομα (2,2% του παγκόσμιου πληθυσμού) έχουν πολλές δυσκολίες λειτουργείας. Ωστόσο το Global Burden of Disease εκτιμά περίπου 975 εκατομμύρια άτομα (19,4% του παγκόσμιου πληθυσμού), εκ των οποίων τα 190 εκατομμύρια (3,8%) έχουν πιο βαριά αναπηρία. Επιπλέον το Global Burden of Disease είναι το μόνο που μέτρησε την παιδική αναπηρία για ηλικίες 0 έως 14 ετών, η οποία εκτιμάται ότι είναι 95 εκατομμύρια παιδιά (5,1% του παγκόσμιου πληθυσμού) εκ των οποίων 13 εκατομμύρια (0,7% του παγκόσμιου πληθυσμού) έχουν πιο βαριά αναπηρία.

Τα άτομα με ειδικές ανάγκες συναντούν πολλά εμπόδια λειτουργικότητας καθημερινά ενώ το 40% δεν καλύπτει τις ανάγκες του για βοήθεια στις καθημερινές του δραστηριότητες. Η παγκόσμια έκθεση για την αναπηρία αναφέρεται στην έλλειψη προσβασιμότητας όπως το δομημένο περιβάλλον, τα συστήματα μεταφοράς αλλά και οι πληροφορίες που δεν είναι προσβάσιμα σε όλους. Πολλές ανάγκες επικοινωνίας των ατόμων με αναπηρία δεν ικανοποιούνται, καθώς δεν υπάρχουν πολλές πληροφορίες διαθέσιμες σε προσβάσιμες μορφές.

2.4 Νομοθετικό πλαίσιο για τα άτομα με αναπηρία

Το Ελληνικό Σύνταγμα¹⁷ ορίζει:

- Στο άρθρο 4 πως όλοι οι Έλληνες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις καθώς και πως είναι ίσοι ενώπιον του νόμου.
- Στο άρθρο 5 πως όλοι έχουν δικαίωμα στην πληροφόρηση καθώς επίσης πως είναι υποχρέωση του κράτους η διευκόλυνση της πρόσβασης στις ηλεκτρονικές πληροφορίες.

¹⁶ <https://www.who.int/publications-detail/world-report-on-disability>

¹⁷ <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/>

- Στο άρθρο 21 στην 2^η παράγραφο πως άτομα που πάσχουν από ανίατη σωματική ή πνευματική νόσο έχουν δικαίωμα για ειδική φροντίδα από το κράτος.
- Στο άρθρο 21 στην 3^η παράγραφο πως το κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και λαμβάνει ειδικά μέτρα για την διασφάλιση της αναπηρίας.
- Στο άρθρο 21 στην 6^η παράγραφο πως τα άτομα με αναπηρίες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρα που τους διασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ενσωμάτωση και την κοινωνική, οικονομική και πολιτική συμμετοχή τους στην χώρα.
- Στο άρθρο 25 στην 1^η παράγραφο πως προστατεύονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, ως άτομα και ως μέλη του κοινωνικού συνόλου τα οποία γίνονται σεβαστά από το κράτος.

Ο χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ευρωπαϊκής ένωσης αναγνωρίζει¹⁸:

- Στο άρθρο 6 πως κάθε άτομο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και στην ασφάλεια
- Στο άρθρο 21 στην 1^η παράγραφο πως απαγορεύονται οι διακρίσεις συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων για άτομα με αναπηρία.
- Στο άρθρο 26 το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες να επωφελούνται μέτρα που θα τους διασφαλίζουν την αυτονομία, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη τους και τη συμμετοχή τους στον κοινοτικό βίο.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία των Ηνωμένων Εθνών στο άρθρο 5 με τίτλο Ισότητα και απαγόρευση των διακρίσεων, αναφέρεται ότι τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν πως:

1. Όλα τα πρόσωπα είναι ίσα βάσει νόμου και δικαιούνται ίση προστασία και ίσο όφελος του νόμου χωρίς να υπάρχει διάκριση.
2. Κάθε διάκριση λόγω αναπηρίας απαγορεύεται και αναλαμβάνουν την υποχρέωση προς τα άτομα με αναπηρία για την ίση και αποτελεσματική νομική προστασία τους κατά των διακρίσεων για όλους τους πιθανούς λόγους.

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT>

3. Λαμβάνεται κάθε κατάλληλο μέτρο για την διασφάλιση της εύλογης προσαρμογής, προκειμένου να υπάρχει η ισότητα και να μην υπάρχουν διακρίσεις.

Το άρθρο 9 (UN, 2008)¹⁹ αναφέρει συγκεκριμένα για την αναπηρία και την προσβασιμότητα πως για να μπορέσει να επιτευχθεί η ανεξαρτησία και η πλήρης συμμετοχή σε όλα για τα άτομα με αναπηρία, τα συμβαλλόμενα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στο φυσικό περιβάλλον, στη μεταφορά, στις πληροφορίες και τους τρόπους επικοινωνίας συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων και τεχνολογιών, σε όλες τις περιοχές. Τα μέτρα περιλαμβάνουν:

1. Τα κτήρια, τους δρόμους, τη μεταφορά και άλλες εσωτερικές και εξωτερικές εγκαταστάσεις.
2. Τις πληροφορίες, τις επικοινωνίες κι άλλες υπηρεσίες.

---

¹⁹ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/article-9-accessibility.html>

Κεφάλαιο 3^ο

Περιβάλλον χωρίς εμπόδια

Μία από τις σημαντικότερες απαιτήσεις προσβασιμότητας εξωτερικού περιβάλλοντος είναι ο σχεδιασμός ανοιχτών χώρων, χώρων αναψυχής και πεζοδρομίων χωρίς εμπόδια. Καταφέροντας έτσι ένας τουρίστας με αναπηρία να μπορεί να έχει μία ολοκληρωμένη και ανεξάρτητη, εύκολη και ασφαλή τουριστική εμπειρία από την αρχή μέχρι και το τέλος του ταξιδιού του.

Το 1994 εμφανίστηκε για πρώτη φορά το «Εγχειρίδιο σχεδιασμού για ένα περιβάλλον χωρίς εμπόδια» σχεδιασμένο από την Λιβανική Εταιρεία για την Ανάπτυξη και Ανασυγκρότηση της Κεντρικής Περιφέρειας της Βηρυτού (Solidere) σε συνεργασία με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τη Δυτική Ασία (ESCWA). Ένα εγχειρίδιο το οποίο πληροί τις απαιτήσεις του Υπουργείου Κοινωνικών Υποθέσεων που συνεργάζεται με την Εθνική Επιτροπή για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.²⁰ Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται οι προδιαγραφές προσβασιμότητας στο αστικό δίκτυο που ανακτήθηκαν από το εγχειρίδιο αυτό.

3.1 Αστικός σχεδιασμός

Πολλά είναι τα καθημερινά προβλήματα που μπορεί να βρεθούν στην πορεία του ταξιδιώτη, μερικά από αυτά είναι εμπόδια, χαμηλά προεξέχοντα στοιχεία και έλλειψη προειδοποιητικών σημείων γύρω από αυτά. Τα εμπόδια αυτά άλλοτε φυσικά και άλλοτε τεχνητά αποτελούνται από έπιπλα δρόμου, πινακίδες κυκλοφορίας, πινακίδες κατεύθυνσης, κολώνες, φυτά και δέντρα, τέντες και διαφημιστικές πινακίδες καταστημάτων. Γενικότερα τα εμπόδια πρέπει να τοποθετούνται έξω από τους χώρους περιδιάβασης στους οποίους μπορεί κανείς να περιηγηθεί στον αστικό ιστό αλλά και να είναι εύκολο να εντοπιστούν. Επίσης αν είναι εφικτό να τοποθετούνται κατά μήκος μιας συνεχούς γραμμής αλλά και να αποφεύγονται τα προεξέχοντα στοιχεία. Το ελάχιστο πλάτος μιας διαυγής διαδρομής χωρίς εμπόδια συνίσταται να είναι 0,90 μέτρα.

---

²⁰ <https://www.un.org/esa/socdev/enable/designm/preface.htm>

3.1.1 Εμπόδια στην επιφάνεια του δρόμου

Τα εμπόδια στην επιφάνεια του δρόμου πρέπει να έχουν ένα από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά σχεδίασης έτσι ώστε να μπορούν να εντοπίζονται τα εμπόδια με το μπαστούνι ενός ατόμου χωρίς όραση:

- Ένα ευθύ σχήμα που υψώνεται από την επιφάνεια του δρόμου.
- Υπερυψωμένη πλατφόρμα 0,10 μέτρων.
- Προειδοποιητικές ενδείξεις αφής στο έδαφος γύρω από τα εμπόδια. (Οι προειδοποιητικές ενδείξεις πρέπει να εκτείνονται σε πλάτος τουλάχιστον 0,60 μέτρων έξω από την προβλεπόμενη περιοχή στη βάση του εμποδίου)

3.1.2 Προεξέχοντα εμπόδια

- Οι πινακίδες προεξοχής σε προσβάσιμους χώρους περιδιάβασης πρέπει να τοποθετούνται σε ελάχιστο καθαρό ύψος 2,00 μέτρων για να επιτρέπεται σε ένα άτομο χωρίς όραση να περάσει με ασφάλεια.
- Η προεξοχή της βλάστησης πρέπει να περικοπεί στο ελάχιστο καθαρό ύψος των 2,00 μέτρων.
- Τα μη ανιχνεύσιμα εμπόδια τοποθετημένα κάτω των 2,00 μέτρων μπορούν να προβάλλουν με μέγιστη απόσταση 0,10 μέτρων στους χώρους περιδιάβασης. Διαφορετικά θα πρέπει να είναι σε εσοχές ή να καλύπτονται

3.1.4 Οδικά έργα

- Οι ανασκαφές και τα οδικά έργα αποτελούν προσωρινά εμπόδια στη διαδρομή. Γι' αυτό και θα πρέπει να προστατεύονται από εύκολα ανιχνεύσιμα συνεχή φράγματα, ικριώματα και φράχτες για λόγους ασφαλείας.
- Τα εμπόδια πρέπει να αναγνωρίζονται με ριγέ χρωματικές σημάνσεις και θα πρέπει να ανάβουν τη νύχτα, για να καθοδηγούν άτομα με περιορισμένη όραση.
- Το ύψος των εμποδίων πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 0,75 και 0,95 μέτρων ενώ η απόσταση μεταξύ του πυθμένα του φράγματος και της επιφάνειας της διαδρομής δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 0,10 μέτρα.

3.1.5 Λοιποί Σχεδιασμοί

- Οι σταθεροί πόλοι πρέπει να έχουν ανθεκτικές λωρίδες με χρωματική αντίθεση μήκους τουλάχιστον 0,30 μέτρων, τοποθετημένες έτσι ώστε το ύψος

της κεντρικής γραμμής να βρίσκεται μεταξύ 1,40 και 1,60 μέτρα, για να προειδοποιούν τους πεζούς με περιορισμένη όραση.

- Οι κάδοι απορριμμάτων που είναι προσκολλημένοι σε φωτιστικά δρόμου ή πόλους δεν πρέπει να βλέπουν τη γραμμή της ροής των πεζών έτσι ώστε να ελαχιστοποιούνται οι συγκρούσεις και πρέπει να χρωματίζονται με αντίθεση χρωμάτων, ώστε τα άτομα με περιορισμένη όραση να μπορούν να τους αναγνωρίσουν εύκολα.
- Οι χώροι κάτω από τις ράμπες και τις σκάλες πρέπει να αποκλείονται εντελώς με προστατευτικές ράγες ή ανυψωμένα κράσπεδα ή να επισημαίνονται με επιφάνεια αφής.
- Οι βάσεις ποδηλάτων πρέπει να βρίσκονται σε υπερυψωμένη πλατφόρμα.

3.2 Έπιπλα δρόμου

Τα έπιπλα δρόμου αποτελούνται από στάσεις λεωφορείων, παγκάκια, γραμματοκιβώτια, φωτιστικά δρόμου, πινακίδες, δημόσιες τουαλέτες, κάδους απορριμμάτων, ποτιστικά μηχανήματα φυτών κ.ά. Η έλλειψη ή ο ακατάλληλος σχεδιασμός τους σε συνδυασμό με την παρεμπόδιση του δρόμου εξαιτίας της χείριστης τοποθέτησης αλλά και τις μη προσβάσιμες εγκαταστάσεις καθιστούν δύσκολη τη διέλευση των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

3.2.1 Εγκαταστάσεις ανάπαυσης

- Οι επίπεδες επιφάνειες ανάπαυσης είναι βοηθητικές ειδικά για άτομα με προβλήματα κινητικότητας.
- Θα πρέπει να τοποθετούνται εκτός της κύριας διαδρομής κυκλοφορίας σε δημόσια πάρκα, χώρους αναψυχής, διαβάσεις, εισόδους και εξόδους καθώς και όπου είναι απαραίτητο.
- Θα πρέπει να παρέχονται σε τακτά χρονικά διαστήματα μεταξύ 100 και 200 μέτρων.
- Ορισμένες επιφάνειες ανάπαυσης θα πρέπει να τοποθετούνται κοντά σε δημόσιες τουαλέτες, τηλέφωνα κ.ά.
- Στα παγκάκια θα πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον ένας παρακείμενος χώρος 1,20 μέτρων για αναπηρικό αμαξίδιο.
- Τα δημόσια καθίσματα θα πρέπει να είναι περίπου 0,45 μέτρα πάνω από το επίπεδο του δαπέδου, με πλάτες πλάτους περίπου 0,70 μέτρων πάνω από το επίπεδο του δαπέδου.

- Το ύψος του τραπεζιού θα πρέπει να είναι μεταξύ 0,75 και 0,90 μέτρων και το ελάχιστο βάθος στο κάτω μέρος θα πρέπει να είναι 0,60 μέτρα, με σκοπό να χωράει μια αναπηρική καρέκλα κάτω από όλες τις πλευρές.

3.2.2 Δημόσιοι τηλεφωνικοί θάλαμοι

- Στους δημόσιους τηλεφωνικούς θαλάμους, το ένα τηλέφωνο θα πρέπει να είναι προσβάσιμο σε χρήστη αναπηρικού αμαξιδίου και ένα άλλο σε άτομα με προβλήματα ακοής.
- Τα τηλέφωνα για άτομα με προβλήματα ακοής θα πρέπει να είναι εξοπλισμένα με συσκευές και ενισχυτές ακοής. Η θέση των συσκευών τηλεπικοινωνιών θα πρέπει να επισημαίνεται με πινακίδες.
- Ένα σύστημα τηλεφωνικής αρίθμησης με μπουτόν, με γράμματα τα οποία μπορούν επίσης να διαβαστούν με άγγιγμα, θα πρέπει να τοποθετείτε για τη διευκόλυνση των χρηστών με προβλήματα όρασης και άλλων ατόμων με ειδικές ανάγκες. Δεν συνιστάται σύστημα αρίθμησης κλήσης, εκτός εάν μειωθεί η ένταση κλήσης, ώστε να απαιτείται λιγότερη προσπάθεια περιστροφής του χρήστη.
- Ένα αναδιπλούμενο κάθισμα πρέπει να παρέχεται σε προσβάσιμους τηλεφωνικούς θαλάμους για τη διευκόλυνση ατόμων με κινητικά προβλήματα.
- Η ελάχιστη ανεμπόδιστη περιοχή μπροστά από τον θάλαμο τηλεφώνου πρέπει να είναι 1,20 x 0,85 μέτρα, επιτρέποντας παράλληλη ή μετωπική προσέγγιση.
- Η θυρίδα κέρματος πρέπει να τοποθετηθεί σε προσιτό άνετο ύψος μεταξύ 0,90 και 1,20 μέτρων.
- Το μήκος του τηλεφωνικού καλωδίου πρέπει να είναι τουλάχιστον 0,75 μέτρα.
- Τα προσβάσιμα δημόσια τηλέφωνα πρέπει να επισημαίνονται με κατάλληλες πινακίδες.

3.1.3 Σύρματα και καλώδια

- Τα σταθεροποιητικά σύρματα και τα συρματοπλέγματα πρέπει να χρωματίζονται με αντίθεση ή να αποκλείονται.

- Οι στύλοι θα πρέπει να είναι βαμμένοι με αντίθεση χρωμάτων ή με χρωματιστές ρίγες.
- Η απόσταση μεταξύ των στύλων καθοδήγησης πρέπει να είναι περίπου 1,20 μέτρα.

3.2.3 Λοιπά έπιπλα δρόμου

- Οι θυρίδες γραμματοκιβωτίου πρέπει να τοποθετηθούν σε προσβάσιμο ύψος μεταξύ 0,90 και 1,20 μέτρων.
- Τα στόμια στα σιντριβάνια πόσιμου νερού πρέπει να βρίσκονται σε ύψος περίπου 0,90 μέτρων.
- Τα σιντριβάνια πόσιμου νερού μπορούν να έχουν δύο στόμια σε διαφορετικά ύψη, ένα βολικό για χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων σε περίπου 0,85 μέτρα αλλά και ένα περίπου 0,95 μέτρα για μη χρήστες αναπηρικού αναξιδίου.
- Οι δημόσιες τηλεφωνικές απαιτήσεις περιλαμβάνουν επίσης εκείνες που βρίσκονται σε ξενοδοχεία, θαλάμους πληροφοριών και άλλους δημόσιους χώρους.
- Οι ήδη υπάρχουσες εγκαταστάσεις που είναι τοποθετημένες σε μέγιστο ύψος 1,40 μέτρων είναι αποδεκτές, ενώ αυτές που βρίσκονται σε υψηλότερο επίπεδο πρέπει να τροποποιηθούν.

3.3 Χώροι Περιδιάβασης

Τα πεζοδρόμια, οι δίοδοι πεζών σε ανοιχτούς χώρους, οι πεζόδρομοι, οι χώροι αναψυχής, οι διαβάσεις πεζών θεωρούνται όλα χώροι περιδιάβασης. Τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν καθημερινά τα άτομα με ειδικές ανάγκες κατά την πορεία τους σε αυτά είναι το ανεπαρκές πλάτος, οι αλλαγές στο επίπεδο, τα άνισα κράσπεδα με τρύπες και εμπόδια, οι ενοχλητικές ή επικίνδυνες διακοπές στη διαδρομή.

3.3.1. Οδηγός όδευσης τυφλών

- Η διαδρομή των χώρων περιδιάβασης πρέπει να είναι εύκολο να ανιχνευθούν από ένα άτομο χωρίς όραση χρησιμοποιώντας ένα μακρύ μαστούνι. Οι φυσικές κατευθυντήριες γραμμές και οι λωρίδες καθοδήγησης χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν στην αναγνώριση της πορείας των χώρων.

- Είναι ένα γραμμικό μέσο κατασκευασμένο μέσα ή πάνω στην επιφάνεια του δρόμου για να διευκολύνει τον προσανατολισμό των πεζών με προβλήματα όρασης.
- Πρέπει να τοποθετούνται με απλό και λογικό τρόπο και δεν πρέπει να βρίσκονται κοντά σε φρεάτια ή αποχετεύσεις για να αποφευχθεί η σύγχυση ατόμων με προβλήματα όρασης.
- Πρέπει να έχουν χρώμα που έρχεται σε αντίθεση με τις γύρω επιφάνειες προς όφελος των ατόμων με προβλήματα όρασης.
- Το προφίλ της κορυφογραμμής του οδηγού όδευσης πρέπει να είναι παράλληλο προς την κύρια κατεύθυνση της κίνησης και πρέπει να είναι στο ίδιο επίπεδο με το άνω στρώμα της παρακείμενης επιφάνειας του δρόμου, ώστε να μην εμποδίζει τα άτομα με προβλήματα κινητικότητας.
- Όπου οι διαδρομές μετακίνησης αλλάζουν κατεύθυνση, θα πρέπει να υπάρχει σταδιακή αλλαγή στην κατεύθυνση του οδηγού όδευσης.
- Ένας οδηγός όδευσης τυφλών πρέπει να οδηγεί σε πόλους φωτεινής σηματοδότησης που διαθέτουν μπουτόν, προς όφελος των ατόμων με προβλήματα όρασης.

3.3.2 Σημάνσεις αφής

Θα πρέπει να κατασκευαστεί μία κατευθυντήρια περιοχή αφής, κατά προτίμηση με πλακίδια από καουτσούκ ελάχιστων διαστάσεων 0,90 x 0,90 μέτρα, σε έναν οδηγό όδευσης τυφλών για διαδρομές με διασταυρώσεις όπου η διαδρομή επεκτείνεται με πολλές κατευθύνσεις.

Τα πλακάκια αφής στην πεζοδρομημένη διαδρομή πρέπει να τοποθετούνται στις ακόλουθες τοποθεσίες:

- Σε έναν οδηγό όδευσης όπου υπάρχουν εναλλακτικές διαδρομές ή σε περίπτωση διασταύρωσης.
- Σε διαβάσεις πεζών.
- Περιμετρικά από εμπόδια που είναι δύσκολο να εντοπιστούν από τα άτομα με προβλήματα όρασης.

3.3.3 Σχάρες δαπέδου

- Οι σχάρες δαπέδου μπορεί να είναι επικίνδυνες για χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων, χρήστες μαστουνιών και πατερίτσας, γονείς με καρτσάκια.
- Τα φρεάτια, οι αποχετεύσεις και οι σχάρες πρέπει γενικά να τοποθετούνται έξω από χώρους διέλευσης πεζών.
- Οι σχάρες δαπέδου θα πρέπει να είναι επίπεδες με την επιφάνεια του δρόμου και θα πρέπει να έχουν στενά σχέδια όχι μεγαλύτερα από 13 χιλιοστά.
- Τα επιμήκη ανοίγματα της σχάρας πρέπει να είναι κάθετα προς τη διαδρομή του πεζού.

3.3.4 Προστατευτικά

- Για αλλαγές σε επίπεδο άνω των 13 χιλιοστών μεταξύ της διαδρομής και της γύρω επιφάνειας, πρέπει να χρησιμοποιούνται προστατευτικά ή άλλα είδη φραγμάτων.
- Τα προστατευτικά που χρησιμοποιούνται θα πρέπει να έχουν ελάχιστο ύψος 0,15 μέτρων για να διαχωρίζονται οι χώροι περιδιάβασης από τις περιοχές με φυτά, τα σιντριβάνια και άλλα χαρακτηριστικά του τοπίου.
- Οι άκρες των χώρων περιδιάβασης πρέπει να λοξεύονται όπου υπάρχουν αλλαγές στο επίπεδο ανάμεσα στα 6 και 13 χιλιοστών, μεταξύ του χώρου και της γύρω περιοχής.

3.3.5 Διαμορφωμένοι κήποι

- Οι ποικιλίες φυτών και οι τοποθεσία τους εντός της διαδρομής πρέπει να επιλέγονται με προσοχή.
- Τα ακανθώδη και δηλητηριώδη φυτά δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ακριβώς δίπλα σε πεζόδρομους.
- Τα φυτά που ρίχνουν σπόρους και φύλλα δημιουργούν κίνδυνο κάτω από τα πόδια και πρέπει να αποφεύγονται.
- Τα δέντρα με ρηχές ρίζες είναι επικίνδυνα καθώς οι ρίζες μπορεί να διαπεράσουν την επιφάνεια.

3.3.6 Λοιπή διαμόρφωση χώρων περιδιάβασης

Επιφάνεια

- Η επιφάνεια μιας προσβάσιμης διαδρομής πρέπει να είναι λεία, συνεχής, αντιολισθητική και ομοιόμορφη.
- Οι χώροι που είναι επίπεδοι ακόμη και με συνεχής επιφάνειες πρέπει να έχουν διαφορετική υφή και φινίρισμα χρώματος για διαφοροποίηση.
- Οι διασταυρώσεις πρέπει να έχουν επίπεδο σημείο σύνδεσης.

Κράσπεδο

- Το ύψος του κρασπέδου πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 0,07 και 0,15 μέτρων.
- Θα πρέπει να αποφεύγονται τα κλιμακωτά πεζοδρόμια, καθώς είναι επικίνδυνα για όλους τους πεζούς, ειδικά στο σκοτάδι.
- Τα κράσπεδα δεν πρέπει να εμποδίζουν την ελεύθερη διέλευση ατόμων με αναπηρία, κυρίως των χρηστών αναπηρικών αμαξιδίων.

Πλάτος

- Το ελάχιστο πλάτος μιας ανεμπόδιστης διαδρομής πρέπει να είναι 0,90 μέτρων.
- Το ελάχιστο πλάτος μιας διόδου διπλής κατεύθυνσης για αναπηρικό αμαξίδιο είναι 1,50 μέτρα. Το προτιμώμενο πλάτος είναι 1,80 μέτρα.

Κλίση

- Η κλίση μιας προσβάσιμης διαδρομής δεν πρέπει να υπερβαίνει το 1:20. Οι διαδρομές με κλίση μεγαλύτερη από 1:20 πρέπει να σχεδιάζονται με ράμπες.
- Η κλίση σε μια διαδρομή δεν πρέπει να υπερβαίνει το 1:50.

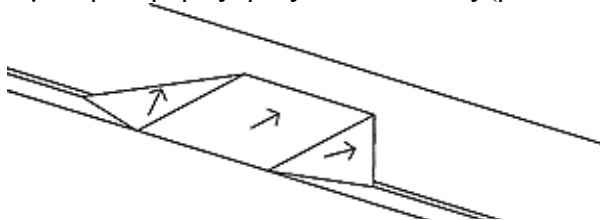
3.4 Ράμπες κράσπεδου

Οι ράμπες στο κράσπεδο χρησιμοποιούνται όπου υπάρχει διαφορά στο επίπεδο των πεζών ή των διαβάσεων. Για να ξεπεραστούν οι αλλαγές μεταξύ του πεζοδρομίου και της επιφάνειας του δρόμου αλλά και στο ίδιο το πεζοδρόμιο, στις διαβάσεις και κοντά σε εισόδους κτηρίων, θα πρέπει να υπάρξει κατάλληλη σχεδίαση μετάβασης. Για να αποφευχθεί η σύγκυση των πεζών χωρίς όραση, οι ράμπες πρέπει

να τοποθετούνται έξω από τη συνηθισμένη γραμμή διέλευσης των πεζών. Θα πρέπει επίσης να βρίσκονται μακριά από μέρη όπου συσσωρεύονται νερά.

3.4.1 Τύποι

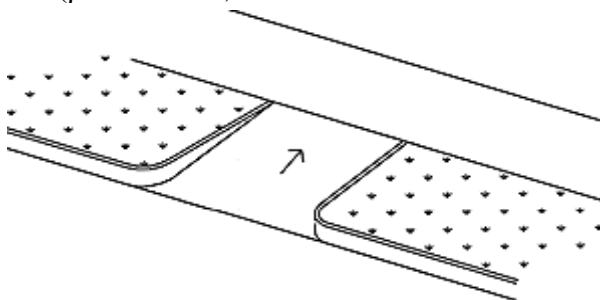
- Τυπικές ράμπες κρασπέδου: Περικοπή του πεζοδρομίου με φτερωτές πλευρές που παρέχουν μετάβαση προς τρεις κατευθύνσεις (βλ. εικόνα 1).

Εικόνα 1 Τυπική ράμπα κρασπέδου

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

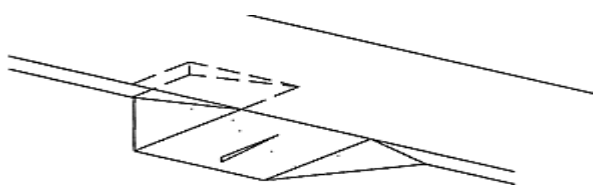
- Επιστρεφόμενες ράμπες κρασπέδου: Παροχή κλίσης προς μία κατεύθυνση. Αυτό θα μπορούσε να είναι ένα επικίνδυνο μέτρο εάν οι πλευρές δεν προστατεύονται (βλ. εικόνα 2).

Εικόνα 2 Επιστρεφόμενες ράμπες κρασπέδου

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

- Ενσωματωμένες ράμπες κρασπέδου: Συνήθως με φτερωτές πλευρές (βλ. εικόνα 3).

Εικόνα 3 Ενσωματωμένες ράμπες κρασπέδου

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

3.4.2 Εφαρμογή

- Σε κάθε τεταρτημόριο κάθε διασταύρωσης πεζοδρομίου:
  - (α) Απευθείας στη πορεία της κίνησης.
  - (β) Διαγώνια στην γωνία.
  - (γ) Τυλιγμένο με συνέχεια γύρο από την γωνία.

- Σε κάθε διάβαση πεζών, στις αντίθετες πλευρές του δρόμου.
- Σε αναπτυσσόμενες ζώνες, κοντά σε εισόδους κτηρίων.
- Ανάμεσα σε προσβάσιμους χώρους στάθμευσης και πεζοδρόμια.

3.4.3 Μορφή

- Για στενά πεζοδρόμια με χαμηλωμένη τη μια γωνία, θα μπορούσαν να κατασκευαστούν πλακάκια αφής που θα υποδεικνύουν τη θέση της διάβασης πεζών.
- Σε περίπτωση που μία ράμπα πεζοδρομίου επηρεάζει το πλάτος της διαδρομής, ολόκληρο το οδόστρωμα θα πρέπει να χαμηλώσει με μέγιστη κλίση 1:12, για να γίνει εφικτή η απαραίτητη μετάβαση επιπέδου.
- Το ελάχιστο πλάτος μιας ράμπας συγκράτησης πρέπει να είναι 0,90 μέτρα, εξαιρουμένων των κεκλιμένων πλευρών, ενώ το συνιστάμενο είναι 1,20 μέτρα.
- Για στενά πεζοδρόμια ύψους άνω των 0,15 μέτρων, όπου η κατασκευή ραμπών εμποδίζει την ελεύθερη διέλευση των πεζών:
  - (α) Το πεζοδρόμιο μπορεί να κατεβεί στο επίπεδο του δρόμου για να επιτευχθεί η απαιτούμενη μετάβαση μεταξύ του πεζοδρομίου και της επιφάνειας του δρόμου.
  - (β) Οι ενσωματωμένες ράμπες κρασπέδου μπορούν να κατασκευαστούν εάν δεν εμποδίζουν το απαιτούμενο πλάτος του δρόμου.
- Η μέγιστη κλίση των ραμπών αλλά και των πλευρών τους πρέπει να είναι 1:12.
- Συνιστάται μεταφορά επιπέδου μεταξύ της ράμπας και της επιφάνειας ενός δρόμου. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ένα χείλος που δεν υπερβαίνει τα 15 χιλιοστά.
- Οι ράμπες κρασπέδου συμπεριλαμβανομένων των πλευρών τους θα πρέπει να έχουν τραχιά υφή ή μοτίβο εδάφους για να είναι αντιολισθητικά και μπορούν να ανιχνεύονται.
- Το χρώμα της επιφάνειας πρέπει να είναι ξεχωριστό και να έρχεται σε αντίθεση με τις γύρω επιφάνειες για να καθοδηγεί τους πεζούς με περιορισμένη όραση.

3.5 Διαβάσεις πεζών

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες στις διαβάσεις πεζών ποικίλουν, η ανώμαλη επιφάνεια του δρόμου, η έλλειψη οδηγών όδευσης τυφλών και προειδοποιητικών σημάτων σε διαβάσεις και οι σχάρες στην επιφάνεια του δρόμου είναι μόνο μερικά από αυτά.

Γενικότερα οι διαβάσεις πεζών πρέπει να είναι εξοπλισμένες με φωτεινούς σηματοδότες, οι διαβάσεις χαμηλής κυκλοφορίας που χρησιμοποιούνται συχνά από άτομα με ειδικές ανάγκες μπορούν να ελεγχθούν από ένα σύστημα με κουμπιά πεζών καθώς επίσης συνίσταται και η κατασκευή νησίδων κυκλοφορίας για τη μείωση του μεγάλου μήκους διέλευσης, για την ασφάλεια όλων των χρηστών του δρόμου.

3.5.1 Φωτεινή σηματοδότηση

- Οι φωτεινοί σηματοδότες των πεζών πρέπει να διαθέτουν ακουστικά σήματα προς όφελος των πεζών χωρίς προβλήματα.
- Οι ακουστικές συσκευές πρέπει να εγκαθίστανται σε έναν πόλο στο σημείο προέλευσης της διάβασης και όχι στο σημείο προορισμού.
- Δεν συνίσταται η εγκατάσταση δύο γειτονικών ακουστικών συσκευών, προκειμένου να αποφευχθεί ο αποπροσανατολισμός.
- Το χρονικό διάστημα που επιτρέπεται για τη διέλευση πρέπει να προγραμματιστεί σύμφωνα με τις ανάγκες των ατόμων που περνάνε τον δρόμο πιο αργά.
- Τα μπουτόν πρέπει να είναι εύκολο να εντοπιστούν και να λειτουργήσουν, θα πρέπει επίσης να τοποθετηθούν μεταξύ 0,90 και 1,20 μέτρων από το έδαφος προς όφελος των χρηστών αναπηρικών αμαξιδίων.

3.5.2 Νησίδες κυκλοφορίας

- Το βάθος της νησίδας κυκλοφορίας δεν πρέπει να είναι μικρότερο από 1,50 μέτρα.
- Το πλάτος μιας νησίδας κυκλοφορίας δεν πρέπει να είναι μικρότερο από 1,50 μέτρα.
- Ένας έγχρωμος οδηγός όδευσης πλάτους τουλάχιστον 0,60 μέτρων θα πρέπει να σηματοδοτεί την αρχή και το τέλος μίας νησίδας κυκλοφορίας, για να καθοδηγήσει τους πεζούς με μειωμένη όραση.

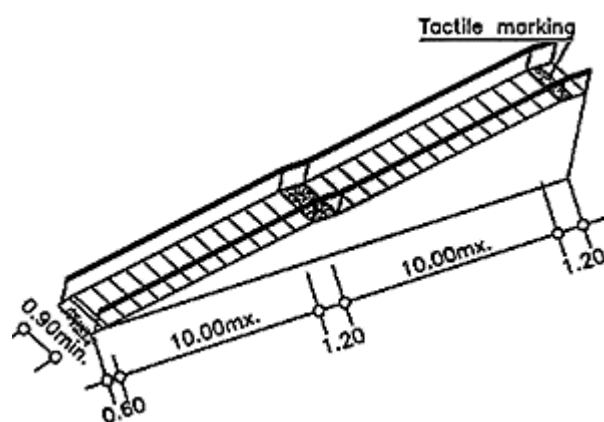
3.6 Ράμπες

Όπου οι σκάλες εμποδίζουν την ελεύθερη διέλευση πεζών, κυρίως χρηστών αναπηρικών αμαξιδίων και ατόμων με προβλήματα κινητικότητας, η χρήση ράμπας είναι απαραίτητη. Επίσης είναι απαραίτητες σε μη ποσβάσιμες εισόδους κτηρίου λόγω διαφοράς μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών επιπέδων, όπου ιδανικό θα ήταν η είσοδος τους να είναι ακριβώς δίπλα στις σκάλες.

3.6.1 Διαμόρφωση

Οι ράμπες μπορούν να έχουν μία από τις ακόλουθες διαμορφώσεις:

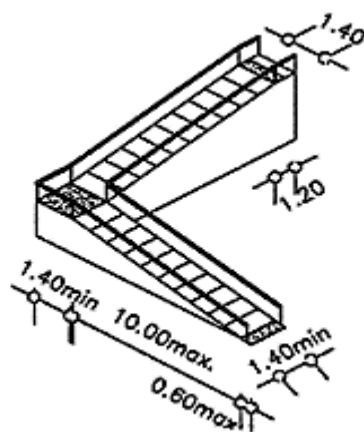
- Ευθεία διαδρομή (βλ. εικόνα 4).

Εικόνα 4 Ευθεία διαδρομή

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

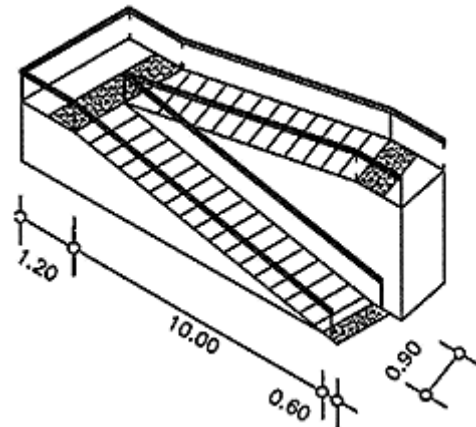
- Με στροφή 90° (βλ. εικόνα 5)

Εικόνα 5 Με στροφή 90 μοιρών

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

- Εναλλαγή ή στροφή 180° (βλ. εικόνα 6)

Εικόνα 6 Εναλλαγή ή στροφή 180 μοιρών

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

3.6.2 Κλίση

Η μέγιστη συνιστάμενη κλίση ράμπας είναι 1:20. Μπορεί να επιτρέπονται πιο απότομες κλίσεις σε ειδικές περιπτώσεις ανάλογα με το μήκος που πρέπει να καλυφθεί (βλ. πίνακα 1).

Maximum slope	Maximum length	Maximum rise
1:20 i.e., 5%	-	-
1:16 i.e., 6%	8 m	0.50 m
1:14 i.e., 7%	5 m	0.35 m
1:12 i.e., 8%	2 m	0.15 m
1:10 i.e., 10%	1.25 m	0.12 m
1:08 i.e., 12%	0.5 m	0.06 m

Πίνακας 1 Κλίσεις ραμπών

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

3.6.3 Λοιπές προδιαγραφές ραμπών

- Οι ράμπες πρέπει να διαθέτουν προσγειώσεις για ξεκούραση, ελιγμούς και αποφυγή υπερβολικής ταχύτητας κάθε 10,00 μέτρα, σε κάθε αλλαγή κατεύθυνσης, με ελάχιστο μήκος 1,20 μέτρα και πλάτος ίσο με αυτό της ράμπας.
- Ένα προστατευτικό κιγκλίδωμα ύψους τουλάχιστον 0,40 μέτρων πρέπει να τοποθετηθεί σε όλο το μήκος των ραμπών.
- Για ράμπες πλάτους άνω των 3,00 μέτρων θα μπορούσε να εγκατασταθεί ενδιάμεσος χειρολισθήρας και η απόσταση μεταξύ των κιγκλιδωμάτων πρέπει να είναι μεταξύ 0,90 και 1,40 μέτρα.

- Η επιφάνεια πρέπει να είναι σκληρή και αντλιοσθητική και τα χαλιά πρέπει να αποφεύγονται.
- Οι μηχανικές ράμπες που πρέπει να έχουν μέγιστο πλάτος 1,00 μέτρο μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μεγάλα δημόσια κτήρια αλλά δεν συνιστώνται για χρήση από άτομα με σωματικές βλάβες.

3.7 Χώροι στάθμευσης

Τα εμπόδια που συναντώνται στους χώρους στάθμευσης είναι οι κακές εγκαταστάσεις, το ανεπαρκές πλάτος του διαδρόμου στάθμευσης αλλά και η μη διάθεσή τους για άτομα με ειδικές ανάγκες. Οι προσιτές διατάξεις στάθμευσης ισχύουν τόσο για εξωτερικές όσο και για τις υπόγειες εγκαταστάσεις καθώς επίσης θα πρέπει σε πολυώροφους χώρους στάθμευσης να υπάρχει τουλάχιστον ένα επίπεδο που θα εξυπηρετεί άτομα με ειδικές ανάγκες ενώ επίσης θα έπρεπε να υπάρχουν εγκαταστάσεις όσο το δυνατόν πιο κοντά στο σημείο προορισμού.

3.7.1 Τοποθεσία

- Για υπαίθριο χώρο στάθμευσης, οι προσβάσιμες θέσεις δεν πρέπει να βρίσκονται σε απόσταση μεγαλύτερη των 50 μέτρων από τις προσβάσιμες εισόδους του κτηρίου.
- Για εσωτερικούς χώρους στάθμευσης, οι προσβάσιμες θέσεις στάθμευσης πρέπει να βρίσκονται ακριβώς δίπλα σε προσβάσιμους ανελκυστήρες ή όσο το δυνατόν πιο κοντά στις εξόδους.
- Τα άκρα των σειρών στάθμευσης είναι προτιμότερα για φορτηγά με ανελκυστήρες για χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων.
- Οι ακριανές θέσεις είναι προτιμότερες για βαν με ανελκυστήρες για χρήστες αμαξιδίου.
- Ο χώρος στάθμευσης δίπλα στο δρόμο είναι επικίνδυνος για άτομα με ειδικές ανάγκες, εκτός εάν έχει σχεδιαστεί ως προσβάσιμος χώρος αποβίβασης.
- Η επιφάνεια ενός χώρου στάθμευσης πρέπει να είναι ομοιόμορφη και λεία.
- Η κλίση μιας ράμπας στάθμευσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 1:20.

3.7.2 Αριθμός θέσεων

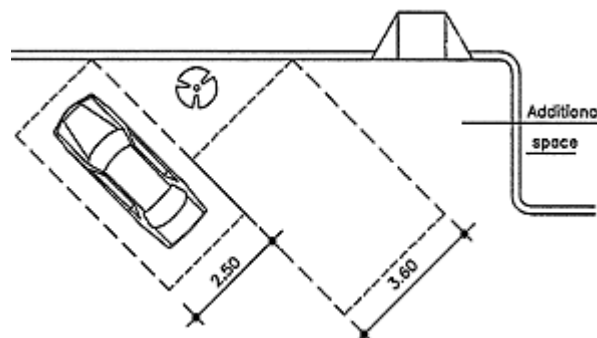
- Για χώρους στάθμευσης με λιγότερα από 50 αυτοκίνητα, θα πρέπει να παρέχεται τουλάχιστον μίας προσβάσιμη θέση στάθμευσης.

- Για εγκαταστάσεις στάθμευσης με μέγιστο αριθμό 400 θέσεων, οι προσβάσιμες θέσεις στάθμευσης θα πρέπει τουλάχιστον να παρέχονται με αναλογία 1:50 (ένας προσβάσιμος χώρος για κάθε 50 θέσεις).
- Για εγκαταστάσεις στάθμευσης άνω των 400 θέσεων, θα πρέπει να παρέχονται τουλάχιστον 8 προσβάσιμες θέσεις στάθμευσης, συν 1 χώρος για κάθε επιπλέον αύξηση 100.

3.7.3 Διαστάσεις

- Το ελάχιστο πλάτος μιας προσβάσιμης θέσης στάθμευσης είναι 3,60 μέτρα ενώ το συνιστάμενο είναι 3,90 μέτρα.
- Ένας διάδρομος πρόσβασης πλάτους 1,20 μέτρων μπορεί να βρίσκεται ανάμεσα σε δύο συνηθισμένες θέσεις στάθμευσης.
- Για εσωτερικούς χώρους στάθμευσης, το ελάχιστο ύψος απόστασης για βαν με υδραυλικούς ανελκυστήρες είναι 2,40 μέτρα.
- Όπου οι θέσεις στάθμευσης είναι υπό γωνία, ο επιπλέον χώρος στο τέλος μιας σειράς μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως διάδρομος στάθμευσης για άτομα με ειδικές ανάγκες (βλ. εικόνα 7).

Εικόνα 7 Επιπρόσθετος χώρος στο parking

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

3.7.4 Περιοχή αποβίβασης

Οι περιοχές αποβίβασης είναι επωφελείς για την παραλαβή και την αποχώρηση ατόμων με σωματικούς περιορισμούς, γονείς με παιδιά, άτομα που μεταφέρουν φορτία κ.λπ.

- Πρέπει να παρέχονται σε στάσεις δημόσιων συγκοινωνιών, όπως στάσεις λεωφορείων και σε απόσταση όχι μεγαλύτερη των 30 μέτρων από προσβάσιμες εισόδους κτηρίου.

- Θα πρέπει να έχει πλάτος τουλάχιστον 3,60 μέτρα και να διαθέτει διάδρομο πλάτους 1,20 μέτρων για να μπορούν να πραγματοποιηθούν ελιγμοί. Το μήκος θα πρέπει να φιλοξενεί τουλάχιστον δύο αυτοκίνητα.
- Πρέπει να εγκατασταθούν πινακίδες για τον εντοπισμό τους και την αποτροπή της κατάχρησής τους ως χώρος στάθμευσης.

3.8 Σημάνσεις

Πολλές φορές παρουσιάζονται κίνδυνοι λόγω ελλιπούς ή κακής τοποθέτησης σημάνσεων. Διακρίνονται δυσκολίες προσανατολισμού αλλά και μη αναγνώριση προσβάσιμων διαδρομών και εγκαταστάσεων.

Οι σημάνσεις περιλαμβάνουν πινακίδες κατεύθυνσης και πληροφοριών, τοποθεσίες, οδούς κ.ά. και θα έπρεπε να είναι ορατοί, καθαροί, ευανάγνωστοι, κατανοητοί, απλοί καθώς επίσης να φωτίζονται τη νύχτα.

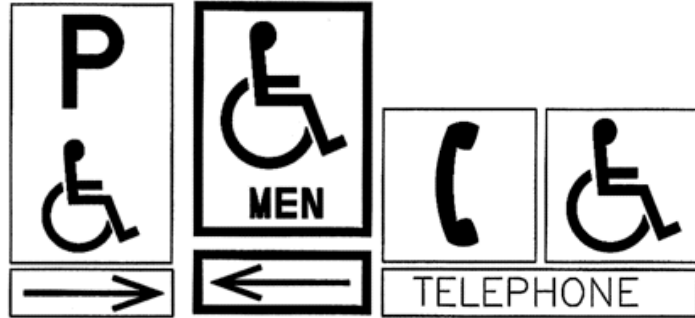
3.8.1 Σύμβολο προσβασιμότητα

- Οι προσβάσιμοι χώροι και εγκαταστάσεις πρέπει να προσδιορίζονται από το διεθνές σύμβολο προσβασιμότητας που αποτελείται από μία αναπηρική καρέκλα με τετράγωνο φόντο ή τετράγωνο περίγραμμα (βλ. εικόνα 9)
- Τα χρώματα αντίθεσης πρέπει να χρησιμοποιούνται για να διαφοροποιηθεί η εικόνα από το φόντο. Τα συνήθως χρησιμοποιούμενα χρώματα είναι λευκά για το σχήμα και μπλε για το φόντο.
- Το σχήμα της αναπηρικής πολυθρόνας πρέπει πάντα να φαίνεται από το τράβηγμα προς τα δεξιά.
- Για πλήρως προσβάσιμα κτήρια, αρκεί να υπάρχει μια επεξηγηματική πινακίδα στην είσοδο.
- Πρέπει να χρησιμοποιούνται γραφικές ή γραπτές οδηγίες για να δηλώνεται με σαφήνεια ο τύπος και η θέση της διαθέσιμης εγκατάστασης (βλ. εικόνα 8).
- Τα κατευθυντικά σήματα δεν χρειάζεται να είναι υπερβολικά σε αριθμό, αλλά πρέπει να τοποθετούνται στις κύριες εισόδους και τις πόρτες και σε μέρη όπου συμβαίνουν αλλαγές στην κατεύθυνση ή το επίπεδο.

Εικόνα 8 Διεθνές σύμβολο αναπηρίας

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

Εικόνα 9 Γραπτές και γραφικές οδηγίες

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

3.8.2 Γράμματα και χρώματα

- Το μέγεθος των γραμμάτων πρέπει να είναι ανάλογο με την απόσταση ανάγνωσης.
- Τα γράμματα και οι πινακίδες θα πρέπει κατά προτίμηση να υψώνονται τουλάχιστον 1 χιλιοστό από το φόντο, για να μπορούν τα άτομα με προβλήματα όρασης να διαβάζουν τις πληροφορίες χρησιμοποιώντας τις άκρες των δακτύλων τους.
- Ο μικρότερος τύπος γραμμάτων δεν πρέπει να είναι μικρότερος από 15 χιλιοστά.
- Πρέπει να χρησιμοποιείται κανονική απόσταση μεταξύ λέξεων και γραμμάτων.
- Το χρώμα των σημείων πρέπει να έρχεται σε αντίθεση με την περιβάλλουσα επιφάνεια έτσι ώστε να είναι διακριτό.
- Τα χρώματα που χρησιμοποιούνται συνήθως είναι: λευκό, μαύρο, κίτρινο, κόκκινο, μπλε και πράσινο.
- Οι συνδυασμοί χρωμάτων κόκκινο / πράσινο και κίτρινο / μπλε δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για την αποφυγή σύγχυσης των ατόμων με αχρωματοψία.

3.8.3. Λοιπές προδιαγραφές πινακίδων και συμβόλων

- Σταθερές πινακίδες που δείχνουν τα ονόματα των δρόμων πρέπει να τοποθετούνται σε μέγιστο ύψος 2,50 μέτρων.
- Σταθερές πινακίδες που δείχνουν τους αριθμούς των σπιτιών πρέπει να τοποθετούνται σε μέγιστο ύψος 2,00 μέτρων.

- Οι χάρτες και οι πίνακες πληροφοριών σε εισόδους κτηρίων, κατά μήκος δρόμων και σε δημόσια κτήρια πρέπει να τοποθετούνται σε ύψος μεταξύ 0,90 και 1,80 μέτρων.
- Η επιφάνεια της πινακίδας πρέπει να υποστεί επεξεργασία για να αποφευχθεί η αντανάκλαση.

Κεφάλαιο 4^ο Προσβάσιμα ξενοδοχεία

Το 1990 η νομοθεσία για τους Αμερικανούς με αναπηρίες (American with Disabilities Act, ADA^{21[οβ]}), που δημοσιεύτηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, καθιέρωσε μία σειρά προσβάσιμων απαιτήσεων σχεδιασμού για την κατασκευή ξενοδοχείων και λοιπών εγκαταστάσεων διαμονής που ισχύουν στους κανονισμούς της. Οι περισσότεροι από αυτούς του κανονισμούς ισχύουν μέχρι και σήμερα, ενώ κάποιοι από αυτούς έχουν αναδιαμορφωθεί το 2010 με σκοπό να προωθηθεί μεγαλύτερη προσβασιμότητα. Παρακάτω εξετάζεται πως μπορεί ένα ξενοδοχείο να παρέχει προσβασιμότητα στο σύστημα κρατήσεων του, στα δωμάτια αλλά και στους ανελκυστήρες σύμφωνα με το προσβάσιμο σχέδιο του ADA το 2010 αλλά και όσων παραμένουν σε ισχύ από το 1990. Επιπρόσθετες πληροφορίες έρχονται να πλαισιώσουν το προσβάσιμο αποτέλεσμα από το εγχειρίδιο για την τουριστική βιομηχανία που δημιουργήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή^{22[οβ]}.

4.1 Σύστημα κρατήσεων

Ο ADA απαιτεί από τα ξενοδοχεία να διατηρούν ένα σύστημα κρατήσεων που είναι προσβάσιμο σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Στόχος του είναι να επιβάλει τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στην ύπαρξη της δυνατότητας κρατήσεων προσβάσιμων δωματίων.

Σύμφωνα με τα προσφάτως ενημερωμένα δεδομένα του ηλεκτρονικού κώδικα ομοσπονδιακών κανονισμών (e-CFR, 2020)²³ προβλέπονται οι ακόλουθοι κανονισμοί για τις κρατήσεις που πραγματοποιούνται σε τόπους διαμονής:

- Να τροποποιούνται οι πολιτικές, οι πρακτικές και οι διαδικασίες τους για να διασφαλιστεί πως θα άτομα με αναπηρία μπορούν να κάνουν κρατήσεις για προσβάσιμα δωμάτια με τον ίδιο τρόπο όπως τα άτομα που δεν χρειάζονται προσβάσιμα δωμάτια.

²¹ <https://www.ada.gov/1991standards/1991standards-archive.html#Anchor-17516>

²² <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a3bb7972-41e5-4be6-930b-80b730e5032a>

²³ https://www.ecfr.gov/cgi-bin/text-id.x?SID=dc8a68f4aa2d9aa8cd8de06955ac2d5c&mc=true&node=se28.1.36_1302&rgn=div8&fbclid=IwAR1cBdmisgHec4O7m0LAbbCEeuQ598nOfBxWUgP9lIGwhkH4nZD-r7s_6A8

- Να προσδιορίζονται και να περιγράφονται οι προσβάσιμες δυνατότητες που προσφέρονται στα ξενοδοχεία και στα δωμάτια μέσω της υπηρεσίας κρατήσεων τους, με αρκετή λεπτομέρεια ώστε τα άτομα με αναπηρίες να εκτιμούν ανεξάρτητα εάν ένα συγκεκριμένο ξενοδοχείο ή δωμάτιο φιλοξενεί τις ανάγκες προσβασιμότητας του.
- Να διασφαλίζεται ότι τα προσβάσιμα δωμάτια κρατούνται για χρήση από άτομα με αναπηρία έως ότου κρατηθούν όλα τα άλλα standard δωμάτια.
- Οι κρατήσεις, κατόπιν αιτήματος, προσβάσιμων δωματίων ή συγκεκριμένων τύπων δωματίων και να διασφαλίζεται ότι τα δωμάτια που ζητήθηκαν έχουν αποκλειστεί και αφαιρεθεί από όλα τα συστήματα κρατήσεων.
- Να εγγυάται ότι ο πελάτης λαμβάνει το συγκεκριμένο προσβάσιμο δωμάτιο ή τον τύπο δωματίου που έχει κάνει κράτηση.

4.2 Πρόσβαση στο ξενοδοχείο

Για την είσοδο στο ξενοδοχείο θα πρέπει να αποφεύγονται τα σκαλοπάτια και οι περιστρεφόμενες πόρτες, τόσο για τα άτομα με αναπηρία όσο και για τα παιδιά, τους ηλικιωμένους αλλά και όσους μεταφέρουν χειραποσκευές. Μία εναλλακτική είσοδος για άμεση πρόσβαση θεωρείται απαραίτητη. Θα πρέπει επίσης στις εξ ολοκλήρου γυάλινες πόρτες να υπάρχει φανερή σήμανση σε κεντρικό σημείο με σκοπό να εξυπηρετούνται τα άτομα με μειωμένη όραση.

Οι χώροι υποδοχής θα πρέπει να διαθέτουν ένα χαμηλωμένο τμήμα στη ρεσεψιόν προς εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρικό αμαξίδιο αλλά και τους ηλικιωμένους που θέλουν να καθίσουν κατά την άφιξή τους. Επιπλέον στον χώρο υποδοχής (αλλά και στους υπόλοιπους κοινόχρηστους χώρους) θα πρέπει να αποφεύγεται η τοποθέτηση χαλιών καθώς είναι δύσκολη η πρόσβαση σε άτομα με αναπηρικό αμαξίδιο.

4.3 Αριθμός προσβάσιμων δωματίων

Οι κανονισμοί ADA έχουν δημιουργηθεί για να μπορούν να προστατεύονται άτομα με διαφορετικού είδους αναπηρίες και όχι μόνο χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων. Τα τρία βασικά χαρακτηριστικά που είναι οι μπανιέρες με χειρολαβή και μία θέση, ντους roll-in με κάθισμα και εξοπλισμός επικοινωνίας για την άτομα με

προβλήματα όρασης και ακοής θα πρέπει να υπάρχουν σε ξενοδοχεία με δωμάτια ADA.

Ο κατώτατος αριθμός των δωματίων που πρέπει να υπάρχουν για άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα ορίζεται σε ποσοστό 5% επί της συνολικής δυναμικότητας του καταλύματος. Το ποσοστό αυτό είναι υποχρεωτικό να προσαρμοστεί, μέχρι τα πέντε συνολικά δωμάτια για άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα και θα πρέπει αυτά τα δωμάτια να είναι τουλάχιστον δυο κλινών. Οι διατάξεις αυτές δεν ισχύουν για κύρια καταλύματα που λειτουργούν εντός κτηρίων αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, σύμφωνα με την έννοια του άρθρου 1 παρ. 2 του ν. 4276/2014, όπως συμπεριλαμβάνεται με το άρθρο 39 του ν. 4531/2018 (Α' 62).

Το μέγεθος ενός ξενοδοχείου υπαγορεύει τον αριθμό και τους τύπους προσβάσιμων δωματίων που απαιτούνται, με βάση τον ακόλουθο πίνακα:

Size of Hotel (in Guest Rooms)	Required Number of Rooms with ADA Tubs	Required Number of Rooms w/ Roll-in Showers	Total Mobility Accessible Rooms Required	Required Number of Rooms w/ Communication Features
1	1	0	1	0
2 to 25	1	0	1	2
26 to 50	2	0	2	4
51 to 75	3	1	4	7
76 to 100	4	1	5	9
101 to 150	5	2	7	12
151 to 200	6	2	8	14
201 to 300	7	3	10	17
301 to 400	8	4	12	20
401 to 500	9	4	13	22
501 to 1000	2 percent of total	1 percent of total	3 percent of total	5 percent of total
1001 and over	20, plus 1 for each 100, or fraction thereof, over 1000	10, plus 1 for each 100, or fraction thereof, over 1000	30, plus 2 for each 100, or fraction thereof, over 1000	50, plus 3 for each 100 over 1000

Πίνακας 2 Αριθμοί και τύποι προσβάσιμων δωματίων

Πηγή: WheelchairTravel.org

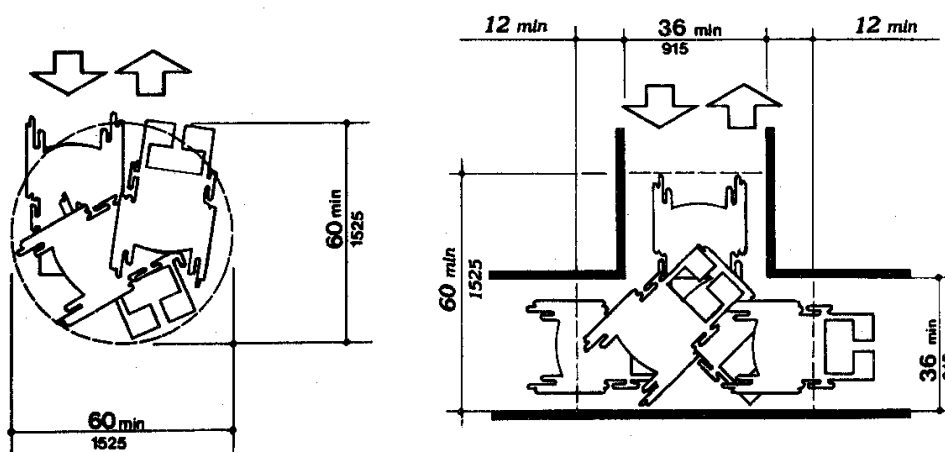
4.4 Απαιτήσεις προσβάσιμων δωματίων

4.4.1 Κύριος χώρος δωματίου

Εάν ένας τυφλός ή άτομο με μειωμένη όραση καταλαμβάνει ένα δωμάτιο μόνος του, είναι σημαντικό για το προσωπικό να προσανατολίσει τον επισκέπτη στην διάταξη του χώρου στο υπνοδωμάτιο και στο μπάνιο. Σημαντικό είναι επίσης οι διαδικασίες εκκένωσης πυρκαγιάς να εξηγηθούν προσωπικά σε κωφούς, άτομα με προβλήματα όρασης και ηλικιωμένους επισκέπτες κατά την άφιξη τους.

Για τα άτομα με αναπηρικό αμαξίδιο αλλά και για άτομα που χρησιμοποιούν βοηθήματα κινητικότητας, ο μεγαλύτερος χώρος κίνησης θεωρείται απαραίτητος.

- Οι πόρτες πρέπει να έχουν ελάχιστο καθαρό άνοιγμα 81,5 εκατοστών με την πόρτα ανοιχτή 90 μοίρες.
- Ο χώρος ελιγμού πρέπει να έχει πλάτος 91,5 εκατοστών κατά μήκος των πλευρών ενός κρεβατιού.
- Ο χώρος ελιγμού πρέπει να έχει πλάτος 91,5 εκατοστών μεταξύ δύο κρεβατιών.
- Ο χώρος πρέπει να είναι καθαρός στο πάτωμα για να περιστρέφεται το αναπηρικό αμαξίδιο είτε με τη μορφή κύκλου ή σε σχήμα T (βλ. εικόνα 10).

Εικόνα 10 Μορφές περιστροφής αναπηρικού αμαξιδίου

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

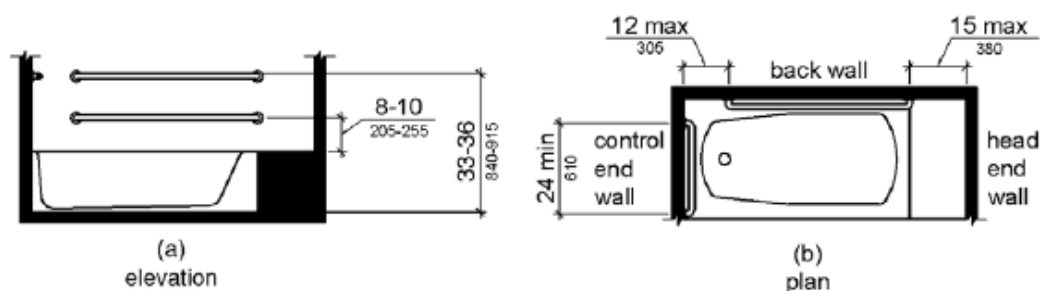
4.4.2 Μπανιέρες και ντουζιέρες

Τα προσβάσιμα δωμάτια των ξενοδοχείων μπορούν να διαθέτουν μπάνιο που διαθέτουν μπανιέρες με απαιτούμενο κάθισμα δύο τύπων (ενσωματωμένο και αφαιρούμενο) ή ντους δύο τύπων (Roll-in και τύπου καμπίνας).

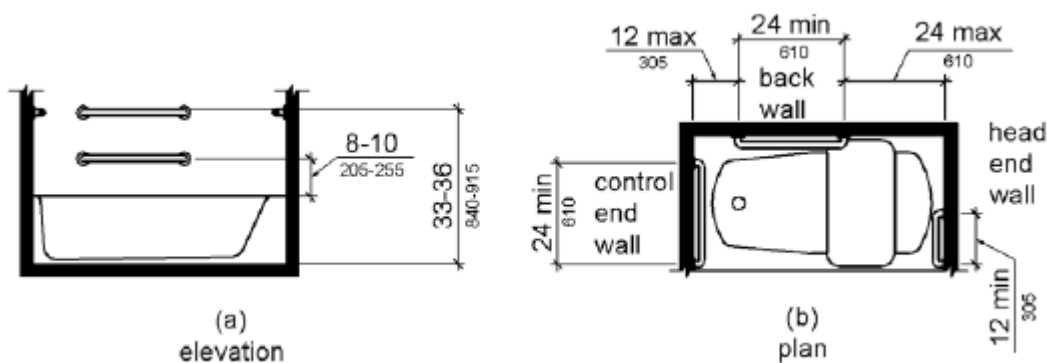
Μπανιέρες:

- Τα αφαιρούμενα καθίσματα πρέπει να είναι έχουν ασφαλή τοποθέτηση.
- Το πάνω μέρος των καθισμάτων πρέπει να βρίσκεται μεταξύ 43,00 και 48,50 εκατοστών πάνω από τον πάτο της μπανιέρας.
- Το βάθος ενός αφαιρούμενου καθίσματος πρέπει να είναι 38,00 με 40,50 εκατοστά.
- Πρέπει να παρέχεται μονάδα ντους με εύκαμπτο σωλήνα μήκους τουλάχιστον 152,50 εκατοστών, που μπορεί να γίνει χρήση τόσο ως σταθερή κεφαλή ντους όσο και ως ντους χειρός.
- Τα χειριστήρια και οι μηχανισμοί λειτουργίας πρέπει να λειτουργούν με το ένα χέρι και η δύναμη που απαιτείται για την ενεργοποίηση των χειριστηρίων δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερη από 22,2 N.
- Θα πρέπει να υπάρχουν τοποθετημένες χειρολαβές στους τοίχους (βλ. εικόνα 11 και εικόνα 12).

Εικόνα 11 Χειρολαβές μπάνιου i

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

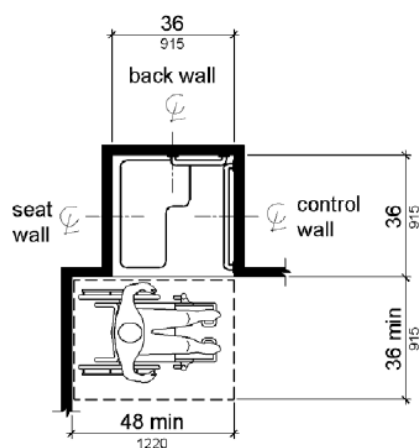

Εικόνα 12 Χειρολαβές μπάνιου ii

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

Ντουζιέρες:

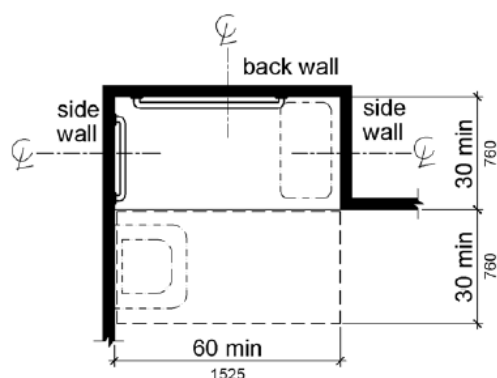
- Οι διαστάσεις των ντους τύπου καμπίνας πρέπει να είναι τουλάχιστον 91,50 x 91,50 εκατοστά με ελάχιστη είσοδο πλάτους 91,50 εκατοστά (βλ. εικόνα 13).
- Όταν υπάρχει σταθερό κάθισμα σε καμπίνα ντους 76,0 επί 152,50 εκατοστά, πρέπει να είναι αναδιπλούμενο και πρέπει να τοποθετείται στον τοίχο δίπλα στα χειριστήρια.
- Σε καμπίνες ντους 91,50 x 91,50, όλα τα χειριστήρια, οι βρύσες και η μονάδα ντους πρέπει να τοποθετούνται στο πλευρικό τοίχωμα απέναντι από το κάθισμα.
- Η μονάδα ντους πρέπει να έχει ελάχιστο ύψος 96,50 και μέγιστο 122,0 εκατοστά πάνω από το πάτωμα και μπορεί να γίνει χρήση τόσο ως σταθερή κεφαλή όσο και ως ντους χειρός.
- Τα ντους roll-in πρέπει να έχουν ελάχιστο πλάτος 76,0 εκατοστά και ελάχιστο βάθος 152,50 εκατοστά με ελάχιστη είσοδο πλάτους 152,50 εκατοστών (βλ. εικόνα 14).
- Τα χειριστήρια και οι μηχανισμοί λειτουργίας πρέπει να λειτουργούν με το ένα χέρι και η δύναμη που απαιτείται για την ενεργοποίηση των χειριστηρίων δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερη από 22,2 N.
- Θα πρέπει να υπάρχουν τοποθετημένες χειρολαβές στους τοίχους.

Note: inside finished dimensions measured at the center points of opposing sides

Εικόνα 13 Ντους τύπου καμπίνας

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

Note: inside finished dimensions measured at the center points of opposing sides

Εικόνα 14 Ντους Roll-in

Πηγή: Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment

4.4.4 Λειτουργικότητα δωματίου

- Οι διακόπτες και οι πρίζες να είναι σε σημείο εύκολα προσβάσιμο από αναπηρικό αμαξίδιο.
- Οι κουρτίνες να μπορούν να κλείσουν και να ανοίξουν το τράβηγμα μίας ράβδου ή χορδής που να βρίσκονται σε προσιτή τοποθεσία.
- Τα μουντουάρ πρέπει να έχουν επαρκή χώρο από κάτω για να φιλοξενούν αναπηρικό αμαξίδιο.
- Οι ντουλάπες πρέπει να έχουν κρεμαστή ράγα για να μπορεί να την χρησιμοποιήσει χρήστης αναπηρικού αμαξιδίου.
- Θα ήταν ωφέλιμο για τους κωφούς να περιέχει teletext η τηλεόραση.
- Η τοποθέτηση συστήματος συναγερμού δόνησης ή φωτός μπορούν να ειδοποιήσουν τους κωφούς για έκτακτες ανάγκες.

4.4.5 Αλλεργίες

Σε ένα ξενοδοχείο πρέπει να υπάρχουν δωμάτια κατάλληλα για άτομα με αλλεργίες και ασθματικούς γι' αυτό και πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προδιαγραφές:

- Απαγόρευση καπνίσματος μέσα στο δωμάτιο.
- Απαγόρευση κατοικίδιων (ακόμα και των σκύλων οδηγών).
- Απαγόρευση χρήσης μάλλινων ή πουπουλένιων λευκών ειδών (συστήνεται η χρήση πολυεστέρα στα παπλώματα και τα μαξιλάρια αφρού).
- Ιδανικά, να παρέχεται κάλυμμα κατά των ακάρεων,
- Ιδανικά, θα πρέπει να αποφεύγεται η τοποθέτηση χαλιού στο πάτωμα (σε κάθε άλλη περίπτωση θα πρέπει να καλύπτεται με νάιλον).
- Να μην είναι επικαλυμμένες οι βάσεις ή τα κεφαλάρια στα κρεβάτια.
- Να μην είναι επικαλυμμένα τα έπιπλα.
- Να ξεσκονίζεται καθημερινά το δωμάτιο.
- Οι υπάλληλοι καθαρισμού θα πρέπει να σκουπίζουν με άδεια ηλεκτρική σκούπα.
- Τα προϊόντα καθαρισμού με αρωματικές ουσίες και έντονη χημική μυρωδιά θα πρέπει να αποφεύγονται.

4.5 Ανεγκυστήρες

- Τα κουμπιά κλήσης ανεγκυστήρα πρέπει να είναι κεντραρισμένα σε απόσταση 106,50 πάνω από το έδαφος.
- Η διάσταση των κουμπιών κλήσης πρέπει να είναι τουλάχιστον 1,90 εκατοστά.
- Το κουμπί κλήσης που καθορίζει την άνω κατεύθυνση βρίσκεται πάνω από το κουμπί κλήσης που καθορίζει την κατεύθυνση προς τα κάτω.
- Τα ηχητικά σήματα θα πρέπει να ακούγονται μία φορά για την κατεύθυνση προς τα πάνω και δύο φορές για την κατεύθυνση προς τα κάτω.
- Σε όλες τις εισόδους του ανεγκυστήρα θα πρέπει να υπάρχει η αρίθμηση του ορόφου σε χαρακτήρες Braille σε απόσταση 152,50 εκατοστά από το έδαφος.
- Τα κουμπιά ελέγχου για στάση έκτακτης ανάγκης, συναγερμό, άνοιγμα της πόρτας, κλείσιμο της πόρτας, ορόφους και το τηλέφωνο, πρέπει να αναγράφονται με χαρακτήρες Braille.
- Οι πόρτες του ανεγκυστήρα πρέπει να ανοίγουν και να κλείνουν αυτόματα και να παραμένουν ανοιχτές τουλάχιστον 3 δευτερόλεπτα.
- Οι θάλαμοι ανεγκυστήρων πρέπει να έχουν καθαρό πλάτος τουλάχιστον 106,50 εκατοστά και ελάχιστο καθαρό βάθος 137,0 εκατοστά.
- Οι πόρτες των θαλάμων πρέπει έχουν ελάχιστο καθαρό πλάτος 81,50 εκατοστά.
- Οι συνιστάμενες διαστάσεις αναγράφονται στον πίνακα 3.

Door Location	Minimum Dimensions			
	Door Clear Width	Inside Car, Side to Side	Inside Car, Back Wall to Front Return	Inside Car, Back Wall to Inside Face of Door
Centered	42 inches (1065 mm)	80 inches (2030 mm)	51 inches (1295 mm)	54 inches (1370 mm)
Side (off-centered)	36 inches (915 mm) ¹	68 inches (1725 mm)	51 inches (1295 mm)	54 inches (1370 mm)
Any	36 inches (915 mm) ¹	54 inches (1370 mm)	80 inches (2030 mm)	80 inches (2030 mm)
Any	36 inches (915 mm) ¹	60 inches (1525 mm) ²	60 inches (1525 mm) ²	60 inches (1525 mm) ²

Πίνακας 3 Συνιστάμενες διαστάσεις ανεγκυστήρων

Πηγή: ADA 2010

Κεφάλαιο 5^ο **Προσβασιμότητα σε δραστηριότητες**

5.1 Σύστημα SEATRAC ²⁴

Σύμφωνα με την κατασκευάστρια εταιρεία TOBEA το SEATRAC είναι μία διάταξη αυτόνομης πρόσβασης ΑμεΑ και ατόμων με κινητικά προβλήματα στη θάλασσα, έχει κατασκευαστεί για να μπορούν άτομα με κινητική αναπηρία, εμποδιζόμενα άτομα, ηλικιωμένοι και εγκυμονούσες να μπαίνουν και να βγαίνουν με αυτονομία από τη θάλασσα απολαμβάνοντας το κολύμπι χωρίς την απαραίτητη συνοδεία ατόμου.

Αποτελείται από τέσσερα βασικά μέρη, τον πύργο, το κάθισμα, τις ράγες και την κουπαστή και διαθέτει πακέτο τηλεμετρίας, ντους και φωτοσυναγερμό. Το πακέτο τηλεμετρίας περιλαμβάνει διαγνωστικό έλεγχο, τηλε-διάγνωση βλαβών, καταμέτρηση χρήσεων της συσκευής αλλά και δυνατότητα ζωντανής εικόνας από την παραλία. Το ντους τοποθετείται πάνω στο SEATRAC για να μπορεί ο χρήστης να ξεπλένεται από το θαλασσινό νερό χωρίς να βραχεί το προσωπικό του αμαξίδιο. Ο φωτοσυναγερμός έχει σκοπό την αποφυγή βανδαλισμού και κλοπής τις νυχτερινές ώρες.

Για να υπάρχει ολοκληρωμένη εμπειρία από τους λουόμενους θα πρέπει να υπάρχει και ολοκληρωμένη προσβασιμότητα η οποία περιλαμβάνει θέσεις parking για ΑμεΑ, διάδρομο ειδικά διαμορφωμένο έτσι ώστε να μπορεί να κινηθεί αναπηρικό αμαξίδιο, αποδυτήρια σχεδιασμένα για ΑμεΑ, τουαλέτα με τις ανάλογες προδιαγραφές, σκίαση αλλά και προσβάσιμη χρήση ντους.

5.2 Προσβάσιμα μουσεία

Τα μουσεία αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα τουριστικά προϊόντα της τουριστικής βιομηχανίας αφού ο πολιτιστικός τουρισμός θεωρείται από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες βιομηχανίες. Οι προτάσεις για την ένταξη προσβάσιμων υποδομών ποικίλουν σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά των ΑμεΑ επισκεπτών τους και αφού έχει

---

²⁴ <https://tobea.gr/>

σχεδιαστεί κατάλληλα ο χώρος (ράμπες, είσοδοι, ασανσέρ, διάδρομοι κ.λπ.) σειρά έχει η προσβασιμότητα στα εκθέματα.

5.2.1 Εκθεσιακός χώρος και εκθέματα

Στις οδηγίες για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας σε μουσεία και εκθέσεις για τυφλούς και άτομα με μειωμένη όραση στην Μονάδα Συντονισμού Τουρισμού της Γερμανικής Ομοσπονδίας Τυφλών και Ατόμων Μερικής Όρασης (DBSV, 2011)²⁵ αναφέρεται πως:

- Θα πρέπει να διατίθενται πληροφορίες σχετικά με τους εκθεσιακούς χώρους, η ακριβής τοποθεσία καθώς και η διάταξη των εκθεμάτων με την χρήση γραπτών, ακουστικών ή ανάγλυφων πληροφοριών.
- Ένα σύστημα αφής θα βοηθήσει στην αυτόνομη περιήγηση στον κάθε χώρο και στα διάφορα εκθέματα.
- Η πληροφορία των εκθεμάτων, θα πρέπει να είναι στο ύψος των ματιών σε μεγάλη εκτύπωση και σε Μπράιγ.
- Τα εκθέματα που δεν επιτρέπεται να αγγιχτούν, θα πρέπει να παρέχονται ως ανάγλυφα αντίγραφα.
- Στα άτομα με μειωμένη όραση, θα πρέπει να επιτρέπεται η φωτογράφιση των εκθεμάτων με ψηφιακή φωτογραφική μηχανή με σκοπό να μπορούν να τα βλέπουν σε μεγέθυνση.
- Σε εκθέματα όπως οι πίνακες ζωγραφικής, θα πρέπει να παρέχονται επιπρόσθετες γραπτές ή ακουστικές πληροφορίες.
- Στην ξενάγηση σε τυφλούς πρέπει να γίνεται περιγραφική επεξήγηση των εκθεμάτων στις διαστάσεις του εκθέματος, στα δομικά χαρακτηριστικά.
- Οι ηχογραφημένες ξεναγήσεις, πρέπει να λειτουργούν με κουμπιά και όχι με αφή ή να ελέγχονται με ηχητικά αλλά και υπάρχει συνεχής βοήθεια από το προσωπικό.
- Θα πρέπει να επιτρέπονται οι σκύλοι οδηγοί σε όλα τα κτήρια.

---

²⁵ <https://www.accessibletourism.org/resources/museums-and-exhibitions-accessible-for-visually-impaired---guidelines-20111.pdf?fbclid=IwAR3sD6dNeSqVYRI6HOE7rWVw5--20iYZ9tJ4iMo29qSzpkncDkSx3m4qWvM>

Συμπεράσματα

Τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν καθημερινά, σε όλες σχεδόν τις δραστηριότητες τους, εμπόδια με αποτέλεσμα να τους είναι αποτρεπτικό δραστηριοποιηθούν και να ταξιδέψουν. Ο προσβάσιμος τουρισμός είναι αναγκαίος σε μία μεγάλη καταναλωτική αγορά και η βελτίωση του μπορεί να ανοίξει νέες πόρτες στην τουριστική οικονομία. Τα άτομα με αναπηρίες έχουν δικαίωμα σε κάθε απόλαυση της ζωής και η έλλειψη προσβάσιμων υποδομών στον τουρισμό τους αφαιρεί αυτό το δικαίωμα.

Οι προδιαγραφές προσβασιμότητας στον τουριστικό κλάδο ολοένα και αυξάνονται και εξελίσσονται αλλά η υλοποίησή τους συνεχίζει να μην πραγματοποιείται. Σκοπός είναι να γίνει η ένταξη των προσβάσιμων υποδομών σε ολόκληρη αλλά και σε κάθε τουριστική εμπειρία έτσι ώστε να δημιουργηθεί μία ισχυρή αλυσίδα προσβασιμότητας που δεν θα είναι εφικτό να σπάσει.

Όταν καταφέρουν και γίνουν όλες οι υποδομές τουρισμού προσβάσιμες τότε θα υπάρξει αυτόματα αύξηση της προσβάσιμης τουριστικής κίνησης με την κατάλληλη οικονομική άνοδο και νέες ευκαιρίες θα λάβουν χώρο σε αυτή τη νέα δυναμική.

Εικόνα 16 Wanderlust

Βιβλιογραφία

Anon., 1993. *EUR-Lex*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A31993D0136>
[Πρόσβαση 02 06 2020].

Anon., 2006. *EUR-Lex*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006IE1155&from=EN>
[Πρόσβαση 15 04 2020].

Anon., 2007. *European Network for Accessible Tourism (ENAT)*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://www.accessibletourism.org/resources/enat_study-2_services_and_facilities_en.pdf
[Πρόσβαση 28 04 2020].

Anon., 2008. *United Nation*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/article-1-purpose.html>
[Πρόσβαση 2 05 2020].

Anon., 2011. *UNWTO*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: [https://www.unwto.org/archive/global/press-release/2011-10-11/international-tourists-hit-18-billion-2030#:~:text=International%20tourist%20arrivals%20are%20forecast,term%20forecast%2C%20Tourism%20Towards%202030.&text=As%20a%20result%2C%20an%20average,the%](https://www.unwto.org/archive/global/press-release/2011-10-11/international-tourists-hit-18-billion-2030#:~:text=International%20tourist%20arrivals%20are%20forecast,term%20forecast%2C%20Tourism%20Towards%202030.&text=As%20a%20result%2C%20an%20average,the%20)
[Πρόσβαση 26 06 2020].

Anon., 2015. *Accessible Tourism*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: https://www.accessibletourism.org/resources/20180812_enat_greek_3_io3-policy-makers_kp-20180817.pdf
[Πρόσβαση 28 04 2020].

Anon., 2018. *European Parliament*. [Ηλεκτρονικό]

Available at:
<https://www.google.com/search?q=europarl&oq=europarl&aqs=chrome..69i57j69i60.445773j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8>
[Πρόσβαση 07 06 2020].

Anon., 2018. *UNWTO E-Library*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419470>
[Πρόσβαση 05 06 2020].

Anon., 2019. *SETE*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://sete.gr/el/stratigiki-gia-ton-tourismo/vasika-megethi-tou-ellinikoy-tourismoy/>
[Πρόσβαση 11 04 2020].

Anon., 2019. *World Travel & Tourism Council*. [Ηλεκτρονικό]

Available at: <https://wttc.org/About/About-Us/media-centre/press-releases/press-releases/2019/travel-tourism-continues-strong-growth-above-global-gdp>
[Πρόσβαση 12 04 2020].

Anon., 2019. *ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/>
[Πρόσβαση 02 05 2020].

Anon., 2020. *e-CFR*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: https://www.ecfr.gov/cgi-bin/text-idx?SID=dc8a68f4aa2d9aa8cd8de06955ac2d5c&mc=true&node=se28.1.36_1302&rgn=div8&fbclid=IwAR1cBdmisgHec4O7m0LAbbCEeuQ598nOfBxWUgP9lIGwhkH4nZD-r7s_6A8
[Πρόσβαση 25 05 2020].

Anon., 2020. *World Tourism Organization*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.unwto.org/international-tourism-growth-continues-to-outpace-the-economy>
[Πρόσβαση 24 06 2020].

Anon., χ.χ. *TOBEA*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://tobea.gr/>
[Πρόσβαση 02 06 2020].

Coordination Unit on Tourism of the German Federation of the Blind and Partially Sighted, 2010. *Accessible Tourism*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.accessibletourism.org/resources/museums-and-exhibitions-accessible-for-visually-impaired---guidelines-20111.pdf?fbclid=IwAR3sD6dNeSqvYRI6HOE7rWVw5--2OιYZ9tJ4iMo29qSzpkncDkSx3m4qWvM>
[Πρόσβαση 12 06 2020].

European Commission, 1996. *Making Europe accessible for tourists with disabilities*. Brussels, Luxembourg,: Office for Official Publications of the European Communities,.

Organización Mundial de la Salud, World Health Organization, 2001. *International Classification of Functioning, Disability, and Health*. Geneva, Switzerland: World Health Organization.

SOLIDERE, 1994. *United Nations*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.un.org/esa/socdev/enable/designm/index.html>
[Πρόσβαση 06 05 2020].

World Health Organization, World Bank., 2011. *World report on disability*. Geneva, Switzerland : World Health Organization.

WORLD TRAVEL & TOURISM COUNCIL (WTTC), 2019. *WORLD TRAVEL & TOURISM COUNCIL (WTTC)*. [Ηλεκτρονικό]
Available at:
<https://www.slovenia.info/uploads/dokumenti/raziskave/raziskave/world2019.pdf>
[Πρόσβαση 26 05 2020].

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2012. *EUR-Lex*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX%3A12012P%2FTXT>
[Πρόσβαση 04 05 2020].

Σταθόπουλος, Π. Α., 1999. *Κοινωνική Πρόνοια, μία γενική θεώρηση*. 2η Έκδοση επιμ. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

